Ազգ
Azg

Հոկտեմբեր 2
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 189 (440)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ադրբեջանցի փախստականները վերադառնո՞ւմ են

Սեպտեմբերի 29-ին ՄԱԿ-ի Փախստականների բարձր հանձնաժողովից հայտնեցին, որ վերջին կռիվների պատճառով Ադրբեջանի հարավ-արեւմուտքից փախստականները վերադառնում են իրենց բնակավայրերը: Հանձնաժողովի Բաքվի գրասենյակից տեղեկացրել են, որ հայ-ադրբեջանական բախումների հետեւանքով տեղահանված 150 հազար բնակիչները, որոնք տեղավորվել են իրենց ծանոթների ու բարեկամների մոտ, կամ իջեւան են գտել ուսանողական կացարաններում, փոքր խմբերով սկսել են վերադառնալ Ֆիզուլիի, Զանգելանի եւ Ջեբրայիլի շրջաններ, որտեղից, համաձայն ադրբեջանական պաշտոնյաների, հայկական զորքերը ետ են քաշվել: Նույն պաշտոնյան ավելացրել է, որ միայն մոտավորապես 5 հազար փախստական է տեղավորվել Իրանի Կարմիր կիսալուսնի կողմից կառուցված ճամբարում: Նրա կարծիքով, փախստականները ցանկանում են վերադառնալ տուն մինչեւ ձմռան սկիզբը: Ֆրանս պրես

Հնդկաստանի երկրաշարժը նկատվել է նաեւ Հայաստանում

Հարավային Հնդկաստանում տեղի ունեցած խոշոր երկրաշարժի հետեւանքով, ըստ նոր գնահատումների, զոհվել են ավելի քան 21 հազար մարդ, խորտակվել է ամբողջ գյուղեր, թաղելով իրենց տներում քնած մարդկանց: Այս մասին հաղորդվեց ամենաշատ տուժած նահանգի՝ Մահարաշտրայի նահանգային հեռուստատեսությամբ: Պաշտոնյաները երկյուղում են, որ զոհերի թիվը կարող է գերազանցել նույնիսկ Հնդկաստանում դարի կեսերին պատահած ամենախոշոր երկրաշարժին: Ցնցման ուժը ըստ Ռիխտերի սանդղակի եղել է առնվազն 6 բալ, այն տարածվել է էպիկենտրոնից 400 մղոն շառավղով, մահ սփռելով: Ցնցումները գրանցել են նույնիսկ Հայաստանի սեյսմիկ կայանները: ■

ԱՊՀ հաջորդ հանդիպումը նոյեմբերին

Թեեւ առայժմ չի ճշգրտված ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարների հաջորդ գագաթաժողովի օրը, սակայն ըստ նախնական տվյալների նախատեսվում է, որ այս տարվա նոյեմբեր ամսին տեղի կունենա ԱՊՀ պետությունների նախագահների հանդիպում Թուրքմենստանի մայրաքաղաք Աշգաբադում: Հնարավոր է, որ այդ հանդիպման նախօրեին Երեւանում անցկացվի ԱՊՀ երկրների վարչապետների հանդիպում: Երկու հանդիպումների օրակարգերի մասին առայժմ որեւէ տեղեկատվություն չի հաղորդվում, սակայն չի բացառվում, որ քննարկվեն կամ հաստատվեն տնտեսական միության մասին պայմանագրի դրույթներից բխող այն 30 համաձայնագրերի նախագծերը, որոնց մասին նշվեց դեռ մոսկովյան հանդիպման ընթացքում:
«Ազգ»

Ընդդիմություն

Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը

Հոկտեմբերի 1-ին ՀՀԿ կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցավ Քաղաքացիական Համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը, որը վարում էր ՀՀԿ նախագահ Աշոտ Նավասարդյանը: Նիստում լսվեց ՍԽ-ի աշխատանքային խմբի լրատվությունը աշխատանքային կոլեկտիվներում Սահմանադրության նախնական տարբերակի քննարկումների մասին: Ճշգրտվեց առաջիկա աշխատանքների գրաֆիկը: ՍԽ-ի հաջորդ նիստը կգումարվի հոկտեմբերի 3-ին ՀԶԿ գրասենյակում, որտեղ կքննարկվեն Սահմանադիր ժողովի ընտրությունների մասին օրենքը եւ Սահմանադիր ժողովի մասին օրենքը, Քաղաքացիական Համաձայնության Սահմանադրության խորհրդին անդամակցելու կարգը, անդամակցող կազմակերպությունների իրավունքները եւ պարտականությունները, ՔՀՍԽ-ին դիմած մի շարք հասարակական, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների դիմումները: Քննարկվեցին նաեւ կազմակերպչական հարցեր: ■

ԱԲԽԱԶԱԿԱՆ ԴՐՈՇԸ ԻՆԳՈՒՐԻԻ ԿԱՄՐՋԻ ՎՐԱ

Գամսախուրդիան ավելի հավակնոտ է դառնում

Սեպտեմբերի 30-ին մոտ ժ. 17-ին վրացական վերջին կազմավորումները հեռացել են Աբխազիայի տարածքից: Թբիլիսիի ոչ պաշտոնական աղբյուրներից ԻՏԱՌ-ին հայտնի է դարձել, որ դա տեղի է ունեցել Գալիի շրջանի ղեկավարության եւ աբխազների ներկայացուցիչների բանակցությունների արդյունքում: Ի դեպ, Գալին Աբխազիայի տարածքում միակ տեղն էր, որտեղ դեռեւս մնում էին վրացական զորքեր:

Բանակցությունների ժամանակ աբխազները պահանջել էին, որ վրացական զորքերն ամբողջովին հեռանան Աբխազիայից եւ Գալի քաղաքի միջով աբխազական մի ոչ մեծ ստորաբաժանում կարողանար անարգել հասնել մինչեւ Վրաստանի հետ սահմանը՝ Ինգուրի գետի վրայով գցված կամրջին: Պահանջի կատարման դեպքում աբխազները երաշխավորում էին խաղաղ բնակչության անվտանգությունը:

Գալիի շրջանի ղեկավարությունը ընդունեց աբխազների պայմանները: Եւ վրացական զորքերի Ինգուրի գետի այն կողմը հեռանալուց հետո աբխազական կազմավորումները կամրջի վրա բարձրացրին աբխազական դրոշը:

Վրացական զորքերի նահանջներին զուգընթաց ավելի են ակտիվացել Վրաստանի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի կողմնակիցների գործողությունները, որոնք հետզհետե ավելի հավակնոտ են դառնում: Զուգդիդիում զվիադականները զինաթափել են Աբխազիայում մարտնչած վրացական ուժերի 150 աշխատակիցների: Որոշ ժամանակ անց, նրանք բոլորն ազատ են արձակվել, բացի հրամանատարից՝ Վրաստանի տրանսպորտային ոստիկանության պետ, Վրաստանի ՆԳ փոխնախարար Գիա Գուլուայից, որի գտնվելու վայրը, ինչպես Սնարքին հայտնել է Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վալերիան Գոգոլաշվիլին, առայժմ հայտնի չէ:

Մինչդեռ, Սնարքի տեղեկատվության համաձայն, երեկ Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն մեկնել է Քութաիս: Վրաստանի ղեկավարի մամուլի ծառայությունում Սնարքին հայտնել են, որ Շեւարդնաձեի ներկայությունը Արեւմտյան Վրաստանում կապված է այնտեղ պահպանվող լարված իրավիճակի հետ, որի «մեղավորները» Գամսախուրդիային հավատարիմ զինված կազմավորումներն են, որոնք սպառնացել են գրավել Քութաիսին, Փոթին եւ Սամտրեդիան:

Միաժամանակ, շարունակվում է օգնությունը Սվանեթիայում ապաստանած փախստականներին: Ինչպես հաղորդում է Սնարք գործակալությունը, երեկ գիշեր Քութաիսից Սվանեթիայի լեռնային բնակավայրերում հանգրվանած 100 հազար փախստականներին է հասել առաջին ավտոշարասյունը՝ բեռնված վառելիքով, մթերքով եւ տաք հագուստով: Բեռների բաշխումը եւ փախստականների բնակության վայրեր ընտրելու հարցերը կազմակերպելու նպատակով Քութաիս է մեկնել Վրաստանի փոխվարչապետ Զուրաբ Կերվալիշվիլին: ՄԱԿ-ի փախստականների գրասենյակը օգնություն է ուղարկել 3000 տաք ծածկոց: Իրենց օգնությունն են առաջարկել մարդասիրական օգնությամբ զբաղվող 16 կազմակերպություններ: Իր հերթին փախստականների հարցերի իր յուրահատուկ լուծումն է ձեռնամուխ եղել Զվիադ Գամսախուրդիան, որը, ինչպես հայտնի է դարձել ԻՏԱՌ-ին, մտադիր է Աբխազիայից փախստականների հետ խաղաղության քայլարշավ կազմակերպել Թբիլիսի՝ «օրինական իշխանությունների» վերադարձի նպատակով.
«Ազգ»

Ռուսաստան

Վերսկսվել է Խորհուրդների տան էներգամատակարարումը

Անցած օրը եւ նախորդող գիշերը լի է Ռուսաստանում ստեղծված իրավիճակի լուծման հույսերով եւ նոր հուսախաբություններով: Հիմնական խաղաքարը դրվում էր Ռուսական ուղղափառ եկեղեցու միջնորդությամբ բանակցությունների վրա:

Կողմերը ձեւավորեցին պատվիրակություններ, որոնք սեպտեմբերի 30-ի լույս հոկտեմբերի 1-ի գիշերվա 2-ին համաձայնագիր ստորագրեցին Խորհուրդների տան էներգամատակարարումը վերսկսելու մասին: Այս հարցը ժողպատգամավորների կողմից դրվել էր որպես նախնական անվերապահ պայման: Հոկտեմբերի 1-ի առավոտյան ժամը 9-ին հոսանքը միացվեց: Խասբուլատովը մեծ գոհունակությամբ նշեց հենց միայն բանակցությունների փաստը, իսկ Չեռնոմիրդինը, ելույթ ունենալով Սամարայում կայացած Ֆեդերացիայի շրջանի ներկայացուցիչների հավաքում, հույս հայտնեց, որ զենքի մասնակի դուրսբերման համաձայնագիրը կարճ ժամանակում կկատարվի, ինչը հիմք կտա իրավիճակի կայունացման:

Սակայն, ելույթ ունենալով «Օստանկինո» հեռուստատեսությամբ, նախագահ Ելցինը որպես նախնական պայման դրեց շենքի ամբողջ զենքի հանձնումը: Նախագահը ողջ պատասխանատվությունը դրել է միայն պատգամավորական կորպուսի ղեկավարության վրա, համարելով, որ մյուսները մոլորված կամ ստիպված են շարժվել նրանց ցուցումներով: Այնուամենայնիվ, Ելցինը վստահ է, որ հակամարտությունը խաղաղ ավարտ կունենա: Հայտնվել է բանակցությունների նոր միջնորդ՝ իր ծառայություններն է առաջարկել Կալմիկիայի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը:

Մյուս կողմից, ակտիվ էին գործում նաեւ տեղական իշխանությունները: Բացի Չեռնոմիրդինից, «տեղերում աշխատում էին» նաեւ նրա տեղակալները: Շրջանային հավաքներ տեղի ունեցան նաեւ Սանկտ Պետերբուրգում եւ Նովոսիբիրսկում: Քննարկվող հիմնական թեման ճգնաժամի խաղաղական լուծումն էր, իսկ առաջարկվող հիմնական մեխանիզմը՝ միաժամանակյա ընտրությունները:

Միեւնույն ժամանակ, երեկ առավոտյան, ըստ «Սպիտակ տան» տվյալների, շրջափակող միլիցիոներների թիվն ավելացել էր մեկուկես անգամ, իսկ Մոսկվայի ՆԳՎ-ն հայտնեց հասարակական կարգի խախտման համար ձերբակալված 161 անձնավորության եւ բռնօգնության ենթարկված 4 վիրավորների մասին, որոնցից երկուսը միլիցիոներներ էին: «Ազգ»

Կարգավորում

Ադրբեջանը ձախողել է Փարիզի համաձայնությունը

«Ադրբեջանը, ըստ էության, ձախողել է փարիզյան բանակցությունները ԵԱՀԽ շրջանակներում», երեկ Սնարքի թղթակցին հայտարարեց ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը: Ինչպես հայտնի է, սեպտեմբերի 22-ից 28-ը Փարիզում ընթանում էին ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի 9 անդամ երկրների ոչ պաշտոնական խորհրդակցությունները Լեռնային Ղարաբաղի հարցի շուրջ, որտեղ քննարկվում էր Մինսկի խմբի նախագահի կողմից առաջարկված «հակամարտության խաղաղ կարգավորման անհրաժեշտ անհետաձգելի միջոցառումների» ժամանակացույցը:

Ղուկասյանի խոսքերով, որը գլխավորում էր ԼՂՀ պատվիրակությունը, նախքան քննարկումները սկսելը նախագահը խնդրել է հակամարտող կողմերի ներկայացուցիչներին հաստատել իրենց իրավասությունները առաջարկվող փաստաթուղթը քննարկելու եւ ընդունելու վերաբերյալ: Ի հակակշիռ Հայաստանի եւ ԼՂՀ պատվիրակների, Բաքվի պատվիրակությունը այդպիսի իրավասություններով օժտված չէր: Չնայած դրան, Ադրբեջանի պատվիրակությունը նույնիսկ առաջարկել է քննարկել ժամանակացույցի իր տարբերակը, ինչը տարակուսանք է հարուցել ներկաների մոտ, քանի որ այդ փաստաթուղթը ոչ միայն չէր արտացոլում առկա իրավիճակը, այլ նաեւ հակամարտ բնույթ ուներ: Ադրբեջանի այդ դիրքորոշումը ցույց է տվել ինքնակի անդամներին, թե ով է խոչընդոտում խաղաղ կարգավորման մեջ:
Սնարք

Իրանական նոր ճամբարներ: Իրանի Կարմիր կիսալուսնի կազմակերպությունը հարավային Ադրբեջանում կկառուցի փախստականների 2 նոր ճամբար: Իսլամական Իրանի պաշտոնյաները հայտնել են, որ համաձայն Բաքվի պայմանագրի ճամբարների կառուցումը կսկսվի հաջորդ շաբաթ Սաաթլի եւ Ուջարի շրջաններում: Այս ճամբարներից յուրաքանչյուրում նախատեսվում է տեղավորել 10 հազար փախստական: Թեհրան

Աշխարհ

Ամերիկյան օգնությունը նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին

ԱՄՆ Սենատը 87 կողմ, 11 դեմ ձայներով հավանություն է տվել 1994 թ. ֆինանսական տարում արտասահմանյան օգնության նախագծին, որն օրերս հաստատել էր Կոնգրեսի համատեղ հանձնաժողովը: Չորեքշաբթի երեկոյան օրինագիծն ընդունեց նաեւ Ներկայացուցիչների խորհուրդը, այնուհետեւ այն ներկայացվեց նախագահին՝ ստորագրության: 1994 թ. ֆինանսական տարին ԱՄՆ-ում սկսվեց երեկ: Արտաքին օգնության հատկացված 13 մլրդ դոլլարից 2.5 մլրդ տրվում է նախկին խորհրդային հանրապետություններին: Սակայն Ռուսաստանին տրվող օգնության ժամանակ հույս հայտնվեց, որ ժողովրդավարական վերափոխումները կշարունակվեն եւ Էստոնիայից ու Լիտվայից ռուսական զորքերը կհանվեն: Պնդվեց նաեւ Կուբային ռուսական տնտեսական օգնության դադարեցումը:

Եվրոպան օգնում է Ադրբեջանին

Սեպտեմբերի 30-ին եվրոպական հանձնաժողովը որոշել է 3 մլն էկյու նվիրել ադրբեջանցի փախստականներին: Հանձնաժողովի նախագիծը պետք է 3 ամսվա համար ծածկի 30 հազար փախստականի անհրաժեշտ պահանջները, սահմանի մոտ տեղադրված երեք ճամբարներում: Այս դրամը պետք է օգտագործվի վրանների գնման, տեղափոխման եւ տեղադրման համար: Այս գումարով նախատեսվում է նաեւ սննդամթերք եւ դեղամիջոցներ գնել: Կմատուցվեն նաեւ սանիտարական ծառայություններ: Այս նախագիծը կիրականացվի ոչ պետական կազմակերպությունների միջոցով, ինչպիսիք են Բժիշկներ առանց սահմանի, Օքսֆամը, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն, Կարմիր կիսալուսնի միջազգային ֆեդերացիան.
Ռոյթեր

Բոսնիական սերբերի պահանջները մեծանում են

Բոսնիական սերբերի ղեկավարը քաղաքացիական պատերազմում մեծացրեց խաղագումարները, հայտարարելով, թե ինքը կդնի իր զորքերի կողմից գրաված տարածքները մուսուլմաններին վերադարձնելու դեմ: Իսկ չորեքշաբթի օրը միջազգային միջնորդությամբ մշակված խաղաղության ծրագիրը մերժեց նաեւ Բոսնիայի իսլամների խորհրդարանը, պահանջելով գրավված տարածքների վերադարձը:

ԱՄՆ-ը նայում է խաղաղօվկիանոսյան Հռոմին

Նոյեմբերին Սիեթլում ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնը կհանդիպի Չինաստանի կոմկուսի առաջնորդ Ցզյան Ցզեմինի հետ, որի ընթացքում կքննարկվեն 2 երկրների վատթարացող հարաբերությունները բարելավելու ուղիները: Այս մասին հայտնեց պետքարտուղար Քրիստոֆերը մամուլի ասուլիսում: Նշվեց նաեւ, որ երկու տասնամյակի մեջ առաջին անգամ ԱՄՆ-ը պաշտոնական դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց Կամբոջայի հետ եւ շուտով այս երկրի հետ դեսպաններ կփոխանակվեն: ■

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Առաջին անդամատոմսերը հանձնվեցին

Հոկտեմբերի 1-ին Ռամկավար ազատական կուսակցության ծննդյան տարեդարձի օրը, ՌԱԿ Հանրապետական վարչության կենտրոնական գրասենյակում հանդիսավոր պայմաններում հանձնվեցին կուսակցության առաջին նոր անդամատոմսերը: Այդ պատվին արժանացածների մեջ էին [illegible] Վարդան Պետրոսյանը, Հարություն Կարապետյանը, Սամվել (Մելս) Սարգսյանը, Հանրապետական վարչության անդամներ Գուրգեն Օհանյանը, Հակոբ Աբելյանը, Կարեն Կոստանդյանը, Հովհաննես Պողոսյանը, Արմեն Սողոմոնյանը, ինչպես նաև գիտնականներ, ձեռներեցներ և ազատամարտիկներ:

Ինչպես իր ելույթում նշեց Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, 70 տարի սփյուռքում ապրել ու արդյունավետ աշխատած Ռամկավար ազատական կուսակցությունը հայրենիքում վերահաստատվելով Հայաստանի բնակչությանը նախևառաջ իր ազգանվեր գաղափարախոսությունն է առաջարկում, և պատահական չէ, որ դեռևս այդ [illegible] և [illegible], և աստիճանաբար ավելի կանգնում ձեռներեցության և աշխատասիրության ավելի ու ավելի շատ ներկայացուցիչներ:

Հանդիսավոր արարողությունից հետո ազատամարտիկ Արտաշիր Կարապետյանն ասաց, որ ինքը միշտ էլ դեմ է եղել զինվորների կուսակցական լինելուն. «Ի վերջո նրանք բոլորն էլ մերն են»: Սակայն [illegible] և այդ պատճառով երկարատև բուռն [illegible] նրան հուշել է, որ «Ազգասիրության ոգին պահպանելու և մասնավորի դժվարությունների հաղթահարման [illegible] համար հարկավոր է ավելի [illegible] գործունեություն ծավալել»: Եվ նա անդամակցել է Ռամկավար ազատական կուսակցությանը, որն «իր գործունեության ազգանվեր աշխատանքներ է կատարում: Կարող պարզել միշտ էլ ամուր թիկունք է հարկավոր: Սա թե ինչու ինձ համար հավատարմության բանալի են ինչպես կուսակցությունը, այնպես էլ զինակոչությանը հետո տված երդումները»:

Իսկ ՌԱԿ Եվրոպայի արևմտյան շրջանի փոխատենապետ, ՀԲԸՄ Ֆրանսիայի նախագահ Լևոն Թերզաքյանը, որ հյուրաբար Հայաստանում է գտնվում, ասաց. «Այս հանդիպումը ներկա գտնվելով ինձ շատ խանդավառված եմ զգում: Ուրախանում է Ռամկավար ազատական կուսակցությունը վերահաստատ շարունակում է իր քաղաքական կյանքը հայրենիքում և այսպես խոր արմատներ գցելով, գնալով ուժեղ և կարող է զգում իրեն: Աշխարհում ամեն տեղ այսօր ազատականության ու ժողովրդավարության է, որ կհաղթանակի: Սա թե ինչու ՌԱԿ-ի դերը Հայաստանում այս տեսանկյունից ավելի է կարևորվում»:

[illegible] ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Երևան

Սեյսմոլոգների գիտաժողովը սկսեց աշխատանքները

Երեկ Երևանում տեղի ունեցավ Սպիտակի երկրաշարժի 5-րդ տարելիցին նվիրված միջազգային գիտաժողովի բացումը, որին մասնակցում են արտասահմանյան 20 երկրների, այդ թվում ԱՄՆ-ի, Ճապոնիայի, Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետության և այլ պետությունների ներկայացուցիչներ: Ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության պետ Սերգեյ Բալասանյանից, գիտաժողովը տեղի է ունենում Սևանի «Երկնային Սևան» հանգստյան տանը և տևելու է մեկ շաբաթ: Ենթադրվում է, որ գիտաժողովի ընթացքում մի շարք զեկուցումներ կլսվեն ինչպես երկրաշարժերի կանխատեսման, այնպես էլ սեյսմակայուն շինարարության և շենքերի սեյսմիկ անվտանգության ապահովման ասպարեզներում:

Գիտաժողովի մասնակից, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի ռեկտոր Միհրան Աղաբաբյանն այն կարծիքը հայտնեց, թե նման միջոցառումը խիստ կարևոր է ոչ միայն այն առումով, որ այս ասպարեզում լուրջ հաջողությունների հասած հայ գիտնականները հնարավորություն են ստանում անմիջական կապեր հաստատել արտասահմանցի իրենց գործընկերների հետ, այլև այն առումով, որ գիտաժողովի մասնակիցները, վերադառնալով, միշտ կներկայացնեն Հայաստանը և հայ ժողովրդին:

«Ազգ»

[illegible]

ԿԱՅՈ՞ՒՆ Է ԱՐԴՅՈՔ ՀՐԱԴԱԴԱՐԸ

Անցած շաբաթվա ընթացքում իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Փաստորեն այդ ընթացքում որևէ ռազմական լուրջ միջադեպ չի արձանագրվել: Դեռևս օգոստոսի 15-ին հաստատված հրադադարը, որը շարունակվելու է մինչև հոկտեմբերի 5-ը, պահպանվում է: Եվ սա պատահական չէ՝ հոկտեմբերի 3-ին Ադրբեջանում կայանալու են նախագահական ընտրություններ, և ադրբեջանական կողմը ամեն կերպ ձգտում է շուտափույթ կերպով նախագահ ընտրել Հեյդար Ալիևին:

Դիտորդների կարծիքով, նախագահական ընտրություններից հետո Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում հնարավոր է լարվածության նոր աճ, որովհետև Ադրբեջանի նոր նախագահի ընտրությունից հետո (իսկ որ կլինի Ալիևը, ոչ մեկի կասկածը չի հարուցում) վերջինիս անհրաժեշտ կլինի իշխանությունն ամրապնդելու և լրացուցիչ հեղինակություն ձեռք բերելու նպատակով ռազմական հաջողությունների հասնել Ղարաբաղի դեմ:

Փոխարենը անցած շաբաթ իրադրությունը բավականին լարված էր Ղարաբաղի շուրջ դիվանագիտական և քաղաքական ասպարեզներում: ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ներկայացրած նոր ժամանակացույցը, որն ուղարկվել է հակամարտող կողմերին՝ Հայաստանին, Ադրբեջանին և Լեռնային Ղարաբաղին, լուրջ կասկածի տակ է դնում ընդհանրապես ԵԱՀԽ-ի առաքելության նպատակահարմարությունն ու արդյունավետությունը: Իսկ դա նշանակում է, որ գոյություն ունի հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված գործողությունների երկու հնարավոր տարբերակ. առաջին՝ Ադրբեջանում նախագահի ընտրություններից հետո ռազմական գործողությունները վերսկսվում են նոր սաստկությամբ, և այս դեպքում կամ ադրբեջանական կողմը նոր անհաջողություններ է կրում և ստիպված լինում նստել անմիջական երկկողմ բանակցությունների, կամ ստանալով Ռուսաստանի աջակցությունը (թեկ դա միանգամայն հնարավոր է՝ հաշվի առնելով ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների սերտացումը), շարունակում է ղարաբաղյան հակամարտությունը զենքի ուժով լուծելու ծրագիրը: Հնարավոր է նաև երկրորդ տարբերակը՝ ԵԱՀԽ վերջին առաքելության ձախողումից հետո միջնորդական առաքելությունը լիովին իր վրա է վերցնում Ռուսաստանը՝ դրանով իսկ ոչ միայն ամրապնդելով իր ներկայությունը Անդրկովկասում, այլև իր ձեռքում պահելով Հայաստանի և Ադրբեջանի վրա ազդելու ամենաազդու լծակները: Բոլոր դեպքերում ակնհայտ է, որ թեև հակամարտության խաղաղ կարգավորման ամենաիրական ուղին Ղարաբաղ-ադրբեջանական ուղղակի բանակցություններն են, այնուամենայնիվ վերջին շրջանում ադրբեջանական կողմը կորցրել է նման հանդիպման նկատմամբ ունեցած նախկին խանդավառությունը: Իսկ դա նշանակում է, որ հրադադարի կայունությունը պարզապես ժամանակավոր երևույթ է, և ադրբեջանական կողմն այն կարող է օգտագործել հետագա հնարավոր ռազմական գործողություններին նախապատրաստվելու նպատակով:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ ևս անցյալ շաբաթվա ընթացքում ռազմական լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել: Ամենանշանակալից իրադարձությունը թերևս այն է, որ սեպտեմբերի 28-ին հայ-ադրբեջանական սահմանագծում տեղի է ունեցել զինվորական ներկայացուցիչների հանդիպում, որի ընթացքում քննարկվել են հրադադարի փոխադարձ վերահսկման մեխանիզմների և կայուն կապի խնդիրները: Անշուշտ, նման հանդիպումներն ունեն իրենց նշանակությունը, ուստի պատահական չէ, որ վերջին շրջանում Նոյեմբերյան-Կրասնոսելսկ և Ղազախ-Գետաբեկ հատվածներում իրադրությունը հանգիստ է եղել: Ինչ վերաբերում է հայ-նախիջևանյան սահմանին, ապա այստեղ լարվածության բարձրացման որոշակի միտում է նկատվում:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Եկեղեցի

Հայկական սփյուռքը օգնում է ԼՂՀ-ին

Ինչպես Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին հայտնեցին Ստեփանակերտից, օրերս ԼՂՀ մայրաքաղաքում էր գտնվում Հարավային Միության Հայ Կաթողիկե եկեղեցու ներկայացուցիչ Անդրանիկ Այվազյանը, որը մարդասիրական օգնություն էր բերել՝ 2,5 տոննա ընդհանուր քաշով սփռոցներ(?) և հագուստ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մարտիկների համար: Բեռը տեղ է հասցվել Այվազյանի անձնական ծախսերով:

Օրերս ԼՂՀ էր այցելել նաև Հայ Առաքելական եկեղեցու պատվիրակությունը, որի կազմում էին Երուսաղեմի պատրիարք արքեպիսկոպոս Թորգոմ Մանուկյանը, Կալիֆորնիայի թեմի առաջնորդ արքեպիսկոպոս Վաչե Հովսեփյանը, Եգիպտոսի թեմի առաջնորդ արքեպիսկոպոս Զավեն Չինչինյանը: Նրանք եղան Շուշիում, Դադիվանքում և Գանձասարում, որտեղ պատարագներ մատուցեցին: Այցի նպատակն էր ծանոթանալ Արցախի թեմի իրավիճակին, օգնություն ցույց տալ քանդված հայկական հուշարձանների վերականգնման գործում:

ՆՏ

Վանաձոր

Պայթել է ջրատարը

Լվացման աշխատանքների ժամանակ, սեպտեմբերի 30-ին «Սասունցի» կամուրջի մոտակայքում պայթել է Նովոսելցովո-Վանաձոր ջրատարի 1020 մմ տրամագծով խողովակը: Վթարի պատճառով 35-40 մետրի վրա ջրի հոսքից քանդվել է Վանաձոր-Ալավերդի ճանապարհը: Վթարի վայր մեկնած մասնագետները ձեռնամուխ են եղել խողովակաշարի վերանորոգման և ճանապարհի վերանորոգման աշխատանքներին:

ՍԱՆԻԿ ՄԻՆԱՍՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Վանաձոր

Գիտական

Մինչև հիմա այդ խորհուրդները գործել են նախկին Խորհրդային Միության BAAP (Հեղինակային իրավունքների համամիութենական գործակալության) նախկին ներկա, իսկ հետո դրա իրավահաջորդի՝ Ռուսաստանի համապատասխան կազմակերպության ղեկավարությամբ: Ու թեև դեռ անցյալ տարվա նոյեմբերին կառավարության որոշմամբ բարձրագույն կրթության և գիտության նախարարությանն առընթեր ստեղծվել էր բարձրագույն որակավորման հանձնաժողով, սակայն կանոնադրության մշակումից այն կողմ այդ գործունեությունը չի ծավալվել: Եվ միայն այս տարվա մայիսի 21-ին մի նոր որոշմամբ ստեղծվեց կառավարությանն առընթեր բարձրագույն որակավորման հանձնաժողով, որն էլ ձեռնամուխ եղավ գիտական աստիճանաշնորհման նոր կանոնակարգի ստեղծմանը: Հանձնաժողովի նախագահ Արեգ Գրիգորյանի ասելով, այժմ աշխատանքներ են տարվում, որպեսզի երկկողմ պայմանագրեր կնքվեն նախկին Խ. Միության մյուս հանրապետությունների հետ, ինչպես նաև անդամակցելու հայտ է ներկայացվել ԱՊՀ 9 երկրներից կազմված միջազգային ասոցիացիային:

Փաստորեն, այժմ Հայաստանում գործող 63 մասնագիտական խորհուրդներից 25-ը զուրկ են գիտության դոկտորի աստիճան, իսկ մնացածը՝ թեկնածուի: Ընդ որում, երբ նախկինում խորհուրդների տված որոշումները մի քանի անգամ ենթարկվում էին վերամշակությանն...

Ատենախոսությունները կգրվեն հայերեն

կամ ինչպես կշնորհվեն գիտական աստիճաններ

Հոկտեմբերի 1-ին Հայաստանում գործող բարձրագույն կրթության համակարգի և գիտական կենտրոնների 63 մասնագիտական խորհուրդները, որոնք գիտական աստիճաններ շնորհելու իրավունք ունեն, դուրս են գալիս Ռուսաստանի համապատասխան կազմակերպության ենթակայությունից և պատկանում են Հայաստանի կառավարությանն առընթեր բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովին:

...ի, ապա այժմ վկայագիրը կհանձնվի խորհրդի որոշման հիման վրա և այն կասկածի տակ չի դրվի: Այնուհետև, ամենակարևոր փոփոխություններից մեկն էլ այն կլինի, որ ի տարբերություն նախորդ տարիների, ատենախոսությունները (դիսերտացիաները) և սեղմագրերը (ավտոռեֆերատները) կգրվեն միայն հայերեն, սակայն կլինեն բացառություններ այն աշխատանքների համար, որոնք արդեն գրվել են օտար լեզուներով:

Անցած չորս ամիսների ընթացքում հանձնաժողովը դեռևս ոչ մի գիտական աստիճան չի շնորհել, բայց պրն. Գրիգորյանի ունեցած նախնական տվյալներով, արդեն կա գրված մոտ 100 աշխատանք, որոնք պաշտպանության կներկայացվեն մինչև տարեվերջ և հեղինակները կստանան համապատասխան գիտական կոչումների վկայագրեր: Վկայագրերը կլինեն պաշտոնական հայերեն և անգլերեն լեզուներով: Առայժմ, մինչև նոր կանոնակարգի հաստատումը, կպահպանվեն նախկին ԽՍՀՄ գիտական կոչումները՝ գիտությունների թեկնածու և դոկտոր: Բայց ըստ նոր տարբերակի կրկին կլինի երկու աստիճան, սակայն այլ անվանումով, քանի որ նախկին կոչումները, օրինակ, «գիտության թեկնածու» աշխարհի շատ երկրներում ճիշտ չի ընկալվում և այլ կերպ է մեկնաբանվում: Դրա համար էլ հանձնաժողովը առաջարկել է, որպեսզի գիտության թեկնածուն այսուհետև կոչվի ըստ մասնագիտության, օրինակ, «բանասիրությունների դոկտոր», իսկ դոկտորը կկոչվի «գիտությունների դոկտոր»: Նման փոփոխության հիմնական նպատակն այն է, որ մեր վկայագրերը աշխարհում ընդունելի համարժեքներով, թեև պրն. Գրիգորյանի կարծիքով, սկզբնական շրջանում դժվար թե մեր վկայագրերն ունենան նույն ուժը, ինչ-որ նախկին խորհրդայինը:

Նախատեսվում է նաև, որ այսուհետև թե՛ նախկին ատենախոսությունները և սեղմագրերը և թե՛ նորերը կհավաքվեն և կպահպանվեն ազգային գրադարանում բացված նոր բաժնում:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Բաքու

Հանդիպման ժամկետները ձգձգվում են

Անդրկովկասյան երեք հանրապետությունների և Ռուսաստանի ղեկավարների առաջիկայում նախատեսված հանդիպման կազմակերպումը մի շարք դժվարությունների պատճառով հետաձգվում է: Դժվարությունները կապված են ինչպես Ռուսաստանի օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների հակամարտության, այնպես էլ Վրաստանի ներքին քաղաքական ճգնաժամի իրավիճակի հետ: Այդ մասին Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնել են Ադրբեջանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության աշխատակիցները: Ինչպես սեպտեմբերի սկզբին հայտարարել է հանրապետության փոխվարչապետ Աբբաս Աբբասովը, «այդպիսի հանդիպման անհրաժեշտությունը թելադրված է Ադրբեջանում և Ռուսաստանում լարվածության մեծացմամբ, շրջանի պետությունների բարդ փոխհարաբերություններով»: Ենթադրվում է, որ Ադրբեջանի, Հայաստանի, Վրաստանի և Ռուսաստանի ղեկավարները պետք է քննարկեն շրջանում աշխարհաքաղաքական հավասարակշռության վերականգնման հարցը:

ՆՏ

Տեր-Պետրոսյան-Ալիև հանդիպման կազմակերպումը մեծ ջանքեր չի պահանջել

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման Ռուսաստանի միջնորդական առաքելության ղեկավար Վլադիմիր Կազիմիրովն առաջնահերթ խնդիր է համարում հայ-ադրբեջանական հակամարտության շրջանում կրակի և ռազմական գործողությունների դադարեցումը: Ինչպես հայտնում է Բաքվի «Վիշկա» թերթը, դիվանագետը համոզմունք է հայտնել, որ կհաջողվի մերձեցնել կողմերի տեսակետները: Կազիմիրովը հայտնել է, որ Հեյդար Ալիևի և Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մոսկովյան հանդիպման կազմակերպումն առանձնապես ջանքեր չի պահանջել: Պետության ղեկավարները երկուսն էլ մեծ պատրաստակամություն այդ հանդիպման ժամանակ քննարկել են հակամարտության գոտու իրավիճակի, առաջիկա փոխհարաբերությունների հեռանկարների հետ կապված հարցեր: «Ռուսաստանն իր կողմից ողջունում է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ արված ցանկացած դրական տեղաշարժ, համոզված, որ այդ դժվար գործընթացում չի կարելի սպասել արագ փոփոխությունների, - հայտարարել է Վլադիմիր Կազիմիրովը: Միևնույն ժամանակ մեր հույսերից առաջանում է հարցի լուծման անհրաժեշտ հիմքը»:

ՆՏ

Թուրքիան և Իրանը Ադրբեջանի նկատմամբ վերաբերմունքը չեն փոխի

Այդ մասին հայտնել է հանրապետության ԱԳ նախարար Հասան Հասանովը «Վիշկա» թերթին տված հարցազրույցում: Մինչ այդ կարևոր [illegible], նախարարի խոսքերով, Ադրբեջանը խորհրդակցություններ է վարել երկու հարևանների հետ: Եվ Թուրքիան, և Իրանը այն կարծիքին են հայտնել, որ ԱՊՀ մտնելն Ադրբեջանի ներքին գործն է:

ՆՏ

Գերմանիան կօգնի ադրբեջանցի փախստականներին

Բոննում Ադրբեջանի դեսպանը նամակով դիմել է Գերմանիայի արտաքին գործերի նախարարին և Բոննում մյուս դիվանագիտական ներկայացուցչությունների ղեկավարներին, որում կոչ է արել իրենց երկրների ղեկավարներին իրազեկ դարձնել Ադրբեջանի իրավիճակին, միջոցներ ձեռք առնել հայկական զինված ուժերի հարձակողական գործողությունների դեմ, օգնել ադրբեջանցի փախստականներին: Գերմանիայի արտգործնախարարը հայտարարել է, թե փախստականների վիճակը թեթևացնելու համար Գերմանիան հատկացրել և հատկացնում է մարդասիրական օգնություն: Ինչպես հայտնել են Ադրբեջանի արտգործնախարարությունում, շուտով հանրապետություն կհասնի երկու միլիոն մարկ արժողությամբ օգնություն:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Երեւան

ՍՓՅՈՒՌՔԻ ԿՈՄԻՏԵՆ ՉԻ ՀԱՆԳՍՏԱՆՈՒՄ

«Ազգի» սեպտեմբերի 28-ի համարում տպագրվել էր «Սփյուռքի կոմիտեն խառնարանի վրա» հոդվածը, ուր անդրադարձել էինք կոմիտեի կյանքին առնչվող որոշ հանգամանքների, մասնավորապես կոմիտեի նոր նախագահի ընտրելուն եւ այդ կապակցությամբ կոմիտեի կոլեկտիվի ժողովի արդյունքին, որը կոմիտեի նախկին նախագահի Գրաչիկ Սիմոնյանի եւ նոր նախագահի ընտրելու գործողությունները համարել էր անօրինական:

Հոդվածի լույս տեսնելուց հետո խմբագրությունը ստացավ Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նախագահության հայտարարությունը, որը նույնպես անդրադարձել էր նախագահի ընտրության համար հրավիրված կոնֆերանսին եւ հերքել կոնֆերանսի ապօրինի լինելը: «Կոմիտեի նախագահությունը հայտնում է, որ հասարակական կազմակերպության (Սփյուռքի կոմիտեի) ընդհանուր ժողովը (կոնֆերանսը) հրավիրվել եւ անցկացվել է կանոնադրության համաձայն եւ կանխել է բոլոր այն զավակաղի փորձերը, որոնցով կատարվում էին կոմիտեն լուծարելու համար», ասվում է հայտարարության մեջ: «Հասարակական կազմակերպության մի քանի փոքրաթիվ աշխատակիցներ, որոնք չգիտես ինչու հանդես են գալիս որպես «աշխատանքային կոլեկտիվ» (մի հանգամանք, որը չի համապատասխանում կոմիտեի կանոնադրությանը), փորձում են անառողջ մթնոլորտ ստեղծել ներսում եւ դուրս»:

Բանն այն է, որ, ինչպես վերջին ամիսներին հրապարակված հոդվածներից հանրությանը հայտնի դարձավ, փոքրաթիվ մի քանի աշխատակիցներ կոմիտեում զբաղվել են օտար գործերով, իսկ այս վերջին շրջանում նաեւ կոմիտեի գույքի եւ ֆինանսական փաստաթղթերի հափշտակումներով:

Եվ քանի որ կոմիտեի անդամների ներկայացուցչական ընդհանուր ժողովը եւ նորընտիր ղեկավարությունը որոշեցին խորքից ուսումնասիրել այդ հարցը, փոքրաթիվ աշխատակիցների փորձարկիչ խմբին այլ բան չէր մնում, քան հերյուրել ընդհանուր ժողովը եւ ամեն միջոց օգտագործել, ներքուստ քարկոծելով նպատակով նպաստելու հասարակական կազմակերպությունը լուծարելու ծրագրին, որն սկսել էին մեկնել դեռեւս գարնանից:

Կոմիտեի նախագահությունը ղեկավարվում է իր կանոնադրությամբ եւ նույն կանոնադրության համապատասխան էլ ձեռնարկել է հասարակական կազմակերպության ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգումներ, որի արդյունքների մասին նույնիսկ պաշտոնական հաղորդում կտրվի մամուլի մարմիններին»:

Եվ այսպես, կոմիտեի նախագահությունը համաձայն չէ, որ անցկացված կոնֆերանսը (ընդհանուր ժողովը) եւ ընտրությունները (հիշեցնենք, որ այդ ժողովում ընտրվել է նոր նախագահ՝ Կարեն Սիմոնյանը եւ նոր տեղակալ՝ Պերճ Զեյթունցյանը) ապօրինի են եւ գտնում է, որ իրենց կատարած քայլերը համապատասխանում են կոմիտեի կանոնադրությանը: Իսկ ի՞նչ է ասում կանոնադրությունը: Ըստ Սփյուռքի կոմիտեի 1991 թ. սեպտեմբերի 27-ի 3-րդ կոնֆերանսում ընդունված կանոնադրության ճշտենք նախ, թե ովքեր կարող են լինել կոմիտեի անդամ: Համաձայն կանոնադրության «Կոմիտեի անդամները» գլխի 1-ին կետի, «Կոմիտեի անդամ կարող են լինել ՀՀ հասարակական, արհմիութենական, բարեգործական, մշակութային... երիտասարդական կազմակերպություններ ու հիմնարկներ կոլեկտիվ անդամության իրավունքով, ինչպես նաեւ անհատ անձինք... Կոմիտեի անդամ կարող են լինել նաեւ արտերկրի կազմակերպություններ ու «անհատներ»: Կոմիտեի կանոնադրության՝ «Կոմիտեի ղեկավար եւ կենտրոնական մարմինները» գլխում նշվում է, որ «Հերթական ընդհանուր ժողովը գումարվում է 4 տարին մեկ անգամ», ընդ որում, այն հրավիրվում է կոմիտեի վարչության նախաձեռնությամբ, որն էլ սահմանում է ընդհանուր ժողովի ներկայացուցիչների կազմը: Իսկ «արտահերթ ընդհանուր ժողովները գումարվում են կոմիտեի վարչության նախաձեռնությամբ կամ կոմիտեի անդամ կազմակերպությունների ավելի քան կեսի պահանջով»:

Այս առումով սեպտեմբերի 24-ին տեղի ունեցած ժողովը տեղավորվում է օրինականության շրջանակներում, քանի որ, այդ ժողովին մասնակցած կազմակերպություններից մեկի ներկայացուցչի վկայությամբ, դրան ներկա են եղել կոմիտեի 25 անդամ կազմակերպություններից 23-ի ներկայացուցիչները, այդ թվում Հայաստանի գիտնականների միությունից, հուշարձանների փրկության բարեգործական հիմնադրամից, Երեւանի գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտից, կառավարական [illegible] կրոնի գործերի [illegible] կան խորհրդից, հաստիկ ծրագրեր [illegible] գիական վարչությունից, «Արեւելք» [illegible] քերոծական կենտրոնից եւ այլք:

Արդյո՞ք [illegible] հրավիրված ընդհանուր ժ[illegible] իրավունք ունե՞ր նախագահ [illegible] տեղակալ ընտրելու: Կանոնադր[illegible] ան մեջ ընդհանուր ժողովի [illegible] լիսի իրավունքի մասին չի նշվ[illegible] այլ ասվում է, որ «Կոմիտեի [illegible] արյությունը ընտրում է նախագահ, նախագահի տեղակալներ, նախագահության անդամներ»: Սակայն [illegible] այստեղ էլ... Վերոհիշյալ կոնֆերանսը (ընդհանուր ժողովը) լուծարել է կոմիտեի վարչությունը, քանի որ վերջինս անկարողություն եւ անգործություն է դրսեւորում, չի պատրաստում նույնիսկ նիստ անել: Լրիվ բնական, ասացվում է, որ հրավիրված ընդհանուր ժողովը լուծարելով վարչությունը, ըստ էության, նրան զրկել է նախագահ ընտրելու իրավունքից եւ հնարավորությունից: Բայց կոմիտեի կանոնադրության մեջ ոչ մի նշում չկա այն մասին, որ ընդհանուր ժողովը վարչությունը լուծարելուց հետո կարող է ինքը նախագահ ընտրել, ճանաչում որ նույն այդ կանոնադրության մեջ ոչ մի կետ չկա, որ ընդհանուր ժողովը կարող է լուծարել վարչությունը: Նա կարող է լսել, քննարկել, հաստատել վարչության հաշվետվությունը, ընտրել վարչության կազմ՝ ինչ է կանոնադրության մեջ նշված: Ինչ է դուրս գալիս՝ կանոնադրությո՞ւնն է սխալ, թե այն ընդունողները, ով է պարզելու ջրերը եւ որտե՞ղ է ընդհանուր ստեղծելու ամբողջական պատկերը փակված... Միգուցե հասուն իրավիճակներում կանոնադրության ճկունությամբ կարելի է հասնել վերաբերմունք դրսեւորել...

Գ. Ն.

Մենք

Ոսկե շղթան հարցի մի այլ կողմն է, իսկ ազգի արժանապատվությո՞ւնը

Երբ ոսկե շղթա կա պարանոցիդ, առա այդ օրը խսկապես «ուշադրության կենտրոնում» ես: Նկատե՞լ եք, ծանոթ-անծանոթ մի տեսակ վախեցած աչքերը հառում են պարանոցիդ՝ չէ՞ վախենում:

Վախենում եմ (այս մասին, իհարկե, բարձրաձայն չեմ ասում), իսկապես վախենում եմ, միայն թե ուզում եմ հասկանալ ինչու ինձ, որ հարազատ իմ քաղաքում կարող եմ շրջել ազատ, ավելին՝ ոսկե շղթան պարանոցիս: Շարունակում են ոտնել ծանոթ-անծանոթները. «Փորձանքը մի օր կգա, աղջիկ ջան, ոսկու համար մի օր վիզդ կկտրեն»: Ու ես համառորեն ուզում եմ չհավատալ:

Ինչեւէ, հոռետես չեմ եւ չեմ մտածում, որ բացն ու ջուրը չտարբերող կնոջը եւ աղջկան միայն ֆիզիկապես օգտագործելու միտումով արդյո տղաներով է վերջանում աշխարհը: Բայց որ տղաներն այսօր իսկապես չեն զոկում բացն ու ջուրը, դա կլկլայն հաստեր:

Ով այն տղաներությունը չտեսած մի, որ տղաների հասցեին ուղղված այս արտահայտությունը չեստեղծ է իմ աղջիկ լինելուն, ես դեռ կանդրադառնամ նմանատիպ աղջիկներին: Մինչ այդ ուզում եմ ասել, որ աղջկա նկարագիրը շատ անգամ կախված է տղամարդուց: Եւ, իմ կարծիքով, յուրաքանչյուր տղամարդ հայրենիքի ու նրա պատիվը բարձր պահելուց զատ պետք է մտածի հայ աղջկա պատվի մասին: Յուրաքանչյուր անպարկեշտ քայլից առաջ պետք է պարզապես մտածել, որ նրա պատիվը ազգային պատիվ պահեմ: Սոցիալական պայմանները երբեք ու երբեք չեն կարող ոտնահարել աղջկա իմ նախերությունն ու պատիվը, եւ ամենուրեք պատճառաբանություններ են՝ «ստիպված էի» եւ այլն: Ինչ զնահատական տալ, երբ հայ աղջիկն ու կինը փող աս-փողուսի համար իր պատիվն ու ամբողջ մի ազգի անունն են ոտնահարում, հասարակական բաղնիքներում, հյուրանոցների «հյուրընկալ» համարներում...

Հնացել են թաղիքներում ու սիրիաներում անբարոյականությամբ զբաղվող կանանց շուրջը պտտվող պատմությունները: Հետամնացություն չէ, բայց լիցի, իմ այս վերաբերմունքը, եւ ընդհանրապես: Ես ազատամիտ մարդ եմ՝ չընդունելով բոլոր տեսակի զեխկարանությունները, զզեխիկ պահվածքն ու հագուկապը, շպարվելը: Իսկապես լավ չէ, որ հրամարվեցինք ազգային նկարագրից: Պարզապես ինձ վախեցնում են անչափահաս աղջիկները, որոնց բույլ ու նուրբ մատների արանքում ծխախոտներն են միում... Հետեւանքը սահմռկեցուցիչ է. հետեւանքը՝ մեծ թիվ կազմող թմրամոլությամբ զբաղվող աղջիկներն ու հասարակական տներն են նաեւ: Ո՞վ պետք է այս մասին մտածի, երբ ոչ մեկը: Այս երեւույթներն են, որ չեզոքացնում են զգացմունքները: Իսկ մենք, բնականաբար, վախենում ենք միմյանց վստահելուց ու սիրելուց: Այլեւս ինչ սիրո մասին մտածել, թմրամոլ չէ, գող չէ, անբարոյական չէ, հարմար է ու ամուսնանում ենք, ունենում կամ չենք ունենում երեխաներ, ոմանք մշակոր հետամնացներ են ծնվում, ոմանք էլ՝ ինչ գիտեմ: Հետամնաց չեմ, բայց նման սիրում եմ նորաձեւ, գեղեցիկ ու հրապուրիչ երեւալ, սիրում եմ պարել, հնարավորության դեպքում բարձր գնալ, պարզապես այս բոլորի կողքին ես նաեւ մտածում եմ արժանապատվության մասին, եւ ինձ համար պարզապես անտանելի է, որ Ռուսաստանում հայ աղջիկները լավ գին ունեն: Եկեք այս մասին մի քիչ խելք-խելքի տանք, միասին մտածենք: Թե չէ ով գիտե, փորձանքը մի օր է գալիս՝ ոսկե շղթայի համար վիզ են կտրում:

Իսկապես մտածել է պետք, բայց չէ, ամեն դեպքում, շղթա ծեծ քերել կի հնարավոր է, իսկ արժանապատվությո՞ւնը...

ԱՆՆԱ ԱՆՏՈՆՅԱՆ

ՀՀ

Անդամակցություն IAEA-ին

Սեպտեմբերի 27-ին Վիեննայում բացվեց Միջուկային էներգիայի միջազգային գործակալության (IAEA) ընդհանուր համաժողովի 37-րդ նստաշրջանը, որը քննարկեց միջուկային միջոցների բյուջեն եւ գործակալության ֆինանսական դրությունը: Քննարկվեց նաեւ նոր անդամների ընդունելության հարցը, որոնց թվում էին Սլովակիան, Չեխիան, Մարշալյան կղզիները, Ղազախստանը եւ Մակեդոնիան, որով անդամների ընդհանուր թիվը կհասնի 120-ի: Քննարկման հիմնական թեմաներից էր Արեւելյան Եվրոպայում նախկին խորհրդային հանրապետություններում «ծերացած» միջուկային ռեակտորների անվտանգության հարցը:

Արմենպրես

Հայտարարություն

Հայաստանի Հանրապետության խնայողական բանկի վարչությունը տեղեկացնում է, որ Նախիջեւանյանի բաժանմունքներում 1993 թվականի սեպտեմբերի 1-ից հաճախորդներից ընդունվում են վեց ամիս եւ մեկ տարի ժամկետով կանխիկ եւ անկանխիկ դեպոզիտային ավանդներ, որոնց ներդրման պահին ավանդատուի խնայողական գրքույկում անմիջապես գրանցվում է համապատասխան եկամուտը:

Եկամուտը հաշվարկվում է հետեւյալ չափով

Ավանդի տեսակը	Ժամկետը	
	վեց ամիս	մեկ տարի
Կանխիկ	30 տոկոս	70 տոկոս
Անկանխիկ	10 տոկոս	40 տոկոս

Ավանդների նվազագույն չափը սահմանված է 25 հազար ռուբլի:

Հարգելի հաճախորդներ, օգտվեք Նախիջեւանյանի բանկային հասցեի եւ ծառայության հնարավորություններից:

Նախիջեւանյանի վարչություն

Սահմանադրություն

Կանայք եւս «Սահմանադիր ժողով են» պահանջում

Կանանց հանրապետական խորհրդի նախագահության կողմից սեպտեմբերի 30-ին հրավիրված ակտիվի ժողովում քննարկվեցին ՀՀ Սահմանադրության պատշաճական եւ ընդդիմադիր վեց կուսակցությունների մշակած տարբերակները: Ելույթ ունեցողները (հիմնականում իրավաբաններ) ներկաների ուշադրությունը հրավիրեցին հատկապես ՀՀ Գերագույն խորհրդի Սահմանադրական հանձնաժողովի նախագծում տեղ գտած անճշտությունների եւ սկզբունքային հարցերում դրսեւորված անհետեւողականության վրա:

Ընդգծվեց, որ թեեւ փաստաթղթերի սկզբում գրված է, թե Հայաստանը ժողովրդավարական իրավական պետություն է, սակայն մյուս դրույթներում իշխանության թեւերի հավասարակշռության սկզբունքի խախտումները միանգամայն հակառակ տպավորություն են ստեղծում: Կանանց ուշադրությունից չէր վրիպել նաեւ Սահմանադրական հանձնաժողովի առաջարկած «հոգեւոր» արտազգային լինելը, ինչպես դիտել նկատեց ելույթ ունեցողներից մեկը, երբ «Հայաստան» բառից նրանցից հանվի, ապա ոչ մի բանից չի զգացվի, թե հիմնարար այդ օրենքը մեր ազգի հետ որեւէ կապ ունի:

Բնականաբար, ելույթ ունեցողների ուշադրության կենտրոնում Սահմանադրությունում կանանց եւ մանկության խնդիրների արծարծումն էր: Այս հարցում նրանց առավել վրդովեցնողը համապատասխան դրույթների հռչակագրային բնույթն էր, ինչը դրանց անմաս ձեւ իրականացման երաշխիք չի կարող հանդիսանալ, ինչպես նաեւ այնպիսի կարեւոր իրավունքի բացակայությունը, ինչպիսին էկոլոգիական բարենպաստ պայմաններում ապրելն է: Ըստ նրանց, պետական տարբերակը կանանց ոտնահարում իրավունքներ վերապահելով հանդերձ, դրանց կատարման տեղանքից պետության վրա ոչ մի պարտականություն է դնում:

Զգացվում էր, որ եւ ելույթ ունեցողների, եւ դահլիճի համակրանքը Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի կողմից մշակված հիմնական օրենքի կողմն էր: Սակայն այն եւս ինքնաբավության իր բաժինը ստացավ: Մասնավորապես նշվեց, որ ընդդիմությանը չի հաջողվել վեր կանգնել ներկա իշխանությունների հետ ունեցած գաղափարախոսական առճակատումներից եւ ստեղծել իրոք ազգային Սահմանադրություն:

Միաժամանակ այնման էլ «չխոսանելով» տրամադրկանց տրամադրություններին, հավաքը ցանկություն հայտնեց այս կամ այն ձեւով մասնակցել Սահմանադրական խորհրդի աշխատանքներին՝ կանանց հիմնահարցերին վերաբերող հոդվածներին առավել ցանկալի տեսք տալու համար:

Ժողովին հրավիրել մասնակցող ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամներ Ռուբեն Միրզախանյանը, նշելով, թե միասնական տարբերակն, անշուշտ, զերծ չէ թերություններից եւ այդ պատճառով նրա հետագա մշակումը դեռ շարունակվում է, ընդգծեց, որ ՍԽ-ի դռները բաց են բոլոր նրանց առջեւ, ովքեր իրենց ջանքերը վերջնական միացնելու պատրաստ են հայտնում:

Ժողովը, անդրադառնալով նաեւ սահմանադրությունների ընդունման ձեւերին, միաձայն քննարկեց Սահմանադիր ժողովի հրավիրման օգտին, սոցիալական ներկա ծանր պայմաններում, երբ կենսական ոլորտներից կիրված բնակչության մեծ մասն անգամ թերթ չի կարդում, հանրաքվեի միջոցով Սահմանադրությունը հաստատելու գաղափարը կանայք պարզապես անհեթեթ համարեցին:

ՆՈՒՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայտարարություն

1990 թվականին վաճառված պետական նպատակային անտոկոս փոխառության պարտատոմսերի մարումը, որոնց դիմաց 1993 թվականից հաճախորդներին պետք է տրվեին ավտոմեքենաներ, մոտոցիկլետներ, սառնարաններ, հեռուստացույցներ, սառնարաններ, տեսամագնիտոֆոններ, կարի մեքենաներ եւ այլ կենցաղային ապրանքներ, ֆոնդերի բացակայության պատճառով չի կայանում:

Այդ կապակցությամբ ՀՀ Կառավարության 1993 թվականի հուլիսի 5-ի թիվ 345 որոշմամբ նպատակային անտոկոս փոխառության պարտատոմսերը ինդեքսավորվել են 300 տոկոսով: 200 տոկոսով ինդեքսավորվել են նաեւ ԽՍՀՄ Պանծաբանկային պարտավորությունները:

Նշված արժեթղթերը 1993 թվականի օգոստոսի 1-ից խնայբանկերի կողմից անարգել ընդունվում եւ վճարվում են:

Պարտատոմսատերերը այդ արժեթղթերի դիմաց կարող են գնել ՀՀ 1993 թվականի պետական ներքին շահող փոխառության պարտատոմսեր եւ մասնակցել շահումների բոլոր խաղարկություններին:

ՀԱՅԽՆԱՅԲԱՆԿ

digitised by A.R.A.R.@

Գերմանիա

«ՈՒՇԱՑ՝ ԾԸ» ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

Գերման հայի վերամիավորման օրը. հոկտեմբեր 3

Գերմանացիներին երբեմ «ուշացած» ժողովուրդ են անվանում, նկատի ունենալով, որ ի տարբերություն «հին աշխարհը» բնակեցնող մյուս մեծ ժողովուրդների, գերմանական ազգային պետության կառուցման ընթացքը տեւեց մի ողջ հազարամյակ եւ ա... ավարտվեց, որ այն վերջնականապես բեւեռացրել է իր ավարտական փուլը, կա... է միայն եական վերապահումներով։ Արդեն իննեւորդ դարում դուրս եկավ իր եւ առանձին երկրով, մեծանող Հռոմեական կայսրությունից խզելով կայսերական տիտղոսը կրելու իրավունքը եւ միավորելով ի մեկ իշխանության ներքո Եվրոպայի գերակշռող մասը, գերմանացիները հարյուրամյակների ընթացքում այդպես էլ չհաղթահարեցին ազգային պետականության ձեւավորման ճանապարհին կանգնած բնական պատմական արգելքները, լեզվամշակութային ընդհանուր տարածության մեջ պահպանելով քաղաքական մասնատվածությունը։ Ոչ Հռոմեական Սրբազան կայսրությունը, որի անվանման ժամանակ (15-րդ դար) ու եվրոպական ժողովուրդների գիտակցության ավելացրեցին «գերմանական ժողովրդի» պատկանելությունը հաստատող անհրաժեշտ հավելումը, ոչ գերմանական փոքր ու մեծ միությունները կրկնությունը չէին այն պատմական ընթացքի, որն անցան ֆրանսիացիները, իսպանացիներն ու անգլիացիները ազգային պետության կառուցման ճանապարհին։ Կենտրոնական Եվրոպայի մի շարք համադաշնությունների առանցքային եւ գերիշխող ժողովրդի ավանդականությունը կրում է իր մեջ «շարժվող սահմանների» գիտակցությունը, որը բազմիցս ողբերգական հետեւանքների հանգեցրեց ինչպես իրենց գերմանացիներին, այնպես էլ նրանց հարեւաններին։

Հարյուրամյակների ընթացքում ձեւավորված պատմական իրողությունը չի կարելի գնահատել իբրեւ դրական կամ բացասական երեւույթ։ Այդ իրողության հետ պարզապես կարելի է եւ պետք է հաշվի նստել, առավել եւս, որ այն պայմանավորելու է Եվրոպայի աղագան նաեւ 21-րդ դարում։ Այս տեսանկյունից, բազմաթիվ վերապահումներով հանդերձ, գերմանացիները շոշափելի ընդհանրություն ունեն ռուսների հետ։ Երկու մեծ եւ հզոր կայսերական ժողովուրդներ, որոնք դեռ երկար ճանապարհ ունեն անցնելու ազգային գերիշխանության սահմանները վերջնականապես հաստատելու եւ նրանցում «խաղերը» կարգավորելու համար։ Պատահական չէ, որ հարյուրամյակների ընթացքում բազմիցս կենաց-մահու պատերազմի մեջ միմյանց բռնկած այդ ժողովուրդները խաղաղության ժամանակաշրջանում փոխում իրար նկատմամբ մեծ ծգտում են ցուցաբերում եւ երկ ավանդականորեն։ Եվրոպայում գերիշխող ծեր, ֆրանսիան եւ խորամանկ անգլոսաքսերը պարբերաբար չհանեն նրանց միմյանց դեմ, առաջ այդ երկու ժողովուրդների համագործակցությունն ու մերձեցումը կարող է չնախատեսված արդյունքներ տալ։ Պատահական չէ նաեւ, որ հենց այս ժողովուրդների մասին խոսելիս կարիք է լինում տարբերակում դնել նրանց քաղաքականության պատմության եւ քաղաքական պատմության առանձին հատվածների միջեւ, որոնցից գերմանական ֆաշիզմի կամ ռուսական բոլշեւիզմի վայրագություններն առավել չգցեն երկու մեծ ժողովուրդների քաղաքակրթության ձեւավորումների փայլի վրա։

Թերեւս նույնը կարելի է ասել նաեւ ֆրանս-գերմանական հարաբերությունների մասին, այն եական տարբերությամբ միայն, որ կայսերության բոլոր ասպիրանտներն արդեն բեւեռված ֆրանսիացիները պետք է կարողանան հաղթահարել Ֆրանսիական Մեծ Հեղափոխության գաղափարախոսական հենքը ծառայած գերմանա-ռոմանական վասալական սնոբիզմի սեւրնոցիոններ եւ ավելի մեծ լրջությամբ մոտենան իրենց դեռ երիտասարդ ու ինքնահաստատման բուռն ընթացք ապրող հարեւանի հիմնահարցերին։

Արդարությունը պահանջում է նշել, որ երկրորդ Գերմանիան ու նրա ժողովուրդը ապացուցեցին, որ քաղաքական վայրիվերումները բնավ չեն կասեցնում նրանց քաղաքակրթական զարգացումը։ Մեղայականը կատարվածի համար, որ առանց որեւէ վերապահումների նրանք ներկայացրին ու աշխարհին, վկայությունն էր ա... մեծ հոգեւոր ներուժի, որը կրում ... գերմանական ժողովուրդը։ Պատմությունը չի հիշում մի երկրորդ նախադեպ, երբ որեւէ ժողովուրդ ընդունակ գտնվեր լիարժեքորեն դատապարտելու սեփական պատմությունը եւ ճանաչեր այն չարիքը, որ նա պատճառել է այդ պատմության ընթացքում իր հարեւաններին։ Չէ որ խոսքը ոչ միայն ֆաշիստական վարչակարգի սարքների, նրա գաղափարախոսության եւ գործողությունների մասին էր, այլեւ «տեւտոնական մեսիանիզմի» մեկընդմիշտ արմատախիլ անե- լու եւ երբեք գերմանական հողից պատերազմի ծագումը բացառելու մասին։ Հազիվ թե առանց նման ռադիկալ քաղաքական ինքնամաքրման հնարավոր լինեին «գերմանական հրաշքը» եւ զարգացման այն բարձունքները, որին այսօր հասել է Գերմանիան։

Դիվանագիտություն եւ քաղաքակրթական նվաճումներ. ահա այն զինանոցը, որը կիրառվում էր երկրորդ Գերմանիայի կողմից իր ազգային հիմնահարցերի հանգուցալուծման համար։ Հազիվ թե հնարավոր լիներ պատերազմում մասնատված երկու Գերմանիաների միավորումը 1990-ին, եթե չլիներ ֆրանս-գերմանական մերձեցման ընթացքը 1963-ին Ադենաուերի եւ Դը Գոլի ջանքերով, եթե հակառակ ներքին ընդդիմությանը նոր Գերմանիայի ժողովրդավարական վարչակարգը չլռեցներ գերմանական ռեւանշիզմի տրամադրված խաղարկող քաղաքական ուժերին ինչպես Արեւելքում, այնպես էլ Արեւմուտքում, կարգավորելով իր հարաբերությունները պատերազմից հետո գերմանական տարածքներ ստացող Լեհաստանի, ԽՍՀՄ-ի եւ խորհրդային համակարգի մաս կազմող Գերմանիայի Դեմոկրատական Հանրապետության հետ։ Բռնության կիրառման հնարավորության եւ ոչ մի ակնարկ ազգային հիմնահարցի՝ գերմանական հողերի վերամիավորման խնդրում եւ միաժամանակ ոչ մի զիջում կամ նահանջ գերմանական վերամիավորումը իբրեւ ռազմավարական հեռանկար պահպանելու հարցում։ Եւ 1970 թ. մոսկովյան պայմանագրից, եւ 1972 թ. պայմանագրից հետո Գերմանիայի Ֆեդերատիվ Հանրապետության իշխանությունները պաշտոնական նամակներ հղեցին շահագրգիռ կողմերին, հավաստելով միավորման անխախտ կամքը։

Բավարիայի իշխանությունների դիմումով Սահմանադրական դատարանի հետազոտության եզրակացությունը հաստատեց, որ ԳԴՀ պայմանագրերը ոչ մի կերպ չեն հակասում գերմանական միավորման նպատակին։ Ավելին, Սահմանադրական դատարանի եզրակացության եւ միջազգային իրավունքի նորմերի համաձայն գերմանական կայսրությունը շարունակում էր գոյություն ունենալ եւ Արեւելյան Գերմանիան ոչ թե օտարերկրյա տարածք էր, այլ միեւնույն երկրի մասը։ Ազգային խնդրի իրականացման եւ ժամանակի քաղաքական իրողությունների նման հմուտ համադրումն էր, որ հնարավորություն տվեց գերմանական ժողովրդին Եվրոպայի սրտում քաղաքական եւ տարածքային հսկայական փոփոխություն իրականացնել ոչ միայն չհանդիպելով դարավոր հակառակորդների ընդդիմությանը, այլեւ համայն մարդկության մոտ առաջացնելով մեծագույն ոգեւորություն։ Երկու Գերմանիաների վերամիավորումը «սառը պատերազմի» տասնամյակների միջուկային դիմակայության հաղթահարման խորհրդանիշն էր։ Չի կարելի ասել, որ Փարիզում, Լոնդոնում կամ Վարշավայում լարվածություն ու մտահոգություն չկար դարիս մեծագույն իրադարձություններից մեկի նկատմամբ, սակայն հենց այդ մայրաքաղաքներում ստեղծված վստահությունը նոր Գերմանիայի նկատմամբ օգնեց գերմանացիներին հաղթահարելու այն խոչընդոտները, որ բավական անսկզբունքային եւ անհեռատեսական ձեւով առաջադրված էին հոգեւարք ապրող մոսկովյան կոմունիստական վարչակարգի կողմից։

Կարելի՞ է արդյոք ասել, որ Գերմանիայի ազգային միտքը չի հետապնդում Արեւելյան Պրուսիայի, Սիլեզիայի եւ գերմանական համարվող այլ տարածքների վերամիավորման նպատակը։ Ավելին, բոլոր հիմքերը կան կարծելու, որ օրըստօրե հարստացող եւ ամրապնդվող գերմանական ներուժը դրդելու է այդ երկրի քաղաքական միտքն վերածնելու գերմանական Մեծ միության եւ, ինչու ոչ, նաեւ Հռոմեական Սրբազան կայսրության գաղափարները։ Կարելի է հուսալ նաեւ, որ ազգային ձգտումների իրականացման ճանապարհին հարավսլավական ողբերգությունը կլինի միակ բացառությունը, երբ գերմանական դիվանագիտության ջանքերը բեկվեց եւ իրենց կամքից անկախ հանգեցրին արյունահեղության։

Երկրորդ պատերազմյան տասնամյակները ապացուցեցին, որ տնտեսական եւ քաղաքակրթական միջոցների զինանոցի օգտագործումը շատ ավելի շոշափելի արդյունքներ է տալիս, առավել եւս, որ այսօր պատմական ճակատագրով գերմանական ժողովրդի հետ կապված եւ անցած ոչ այնքան հանգիստ հարաբերությունների մեջ եղած արեւելաեվրոպական ժողովուրդները առողջ հետաքրքրություն ունեն Գերմանիայի նկատմամբ եւ, ով գիտե, գուցե հենց առաջիկա տասնամյակներում մենք ականատես կլինենք գերմանական առանցքի շուրջ ձեւավորված բազմազգ եւ բազմալեզու ընդհանրության, որն կայուն երաշխիք կդառնա համաեվրոպական անվտանգության համակարգի պահպանման գործում։ Ինչեւէ, ֆաշիստական ավերակների մոխրակույտից հառնած Գերմանիան դեռ հեռու է աշխարհին ավարտական վիճակով ներկայանալու պահից եւ խոստանում է ժամանակակից տարածքային գերտերությանը հատուկ դեր խաղալ ողջ Եվրոպայի առագայում։

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Վրաստան

Թեյմուրազ Ստեփանով. «Շեւարդնաձեն դեմ է ոչ թե Ռուսաստանին, այլ ռուսաստանյան ծավալապաշտությանը»

«Սեգոդնյա» թերթի հետ առանձնազրույցում Էդուարդ Շեւարդնաձեի օգնական Թեյմուրազ Ստեփանովը Աբխազիայի վերջին իրադարձությունների արդյունքում Վրաստանի ղեկավարի կառավարականությանը հետեւյալ մեկնաբանությունը տվեց. «Առանց կանոնների ընթացող խաղը Էդուարդ Շեւարդնաձեին մտցրել է մի փակուղի, որից ելք գտնելը շատ դժվար է։ Վրաստանի ղեկավարը նման է բարձրագույն խաղի այն խաղացողին, որը ստիպված է խաղալ գյուղական բակում»։

Ստեփանովի կարծիքով, արդյունավետ քաղաքականություն վարելը շատ դժվար է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններում, որոնք դուրս են ընկել կանոնի նորմալ ռիթմից, երբ հասարակական գիտակցությունը ամբողջովին գտնվում է դեգրադացիայի ազդեցության տակ, կամ էլ ենթարկված է անհամաչափ նախասկիզբների ազդեցությանը։

Վրաստան վերադառնալու որոշումն ընդունելիս Շեւարդնաձեն հաշվի էր առնում ռիսկի գործոնը, ասաց Ստեփանովը։ Նա հիշեցրեց Շեւարդնաձեի այն օրերին արտասանած խոսքերը. «Ես կարող եմ մեռնել, բայց չվերադառնալ չեմ կարող»։ Ստեփանովը նշեց. «Քաղաքական գործչի համար դա սխալ քայլ էր, իսկ հայրենիքի առջեւ պարտքի զգացողություն ունեցողն այլ ընտրություն չուներ, եւ Շեւարդնաձեն հայտնվեց մի իրավիճակում, որտեղ քաղաքակիրթ հասարակության կանոններն ու չափանիշները չեն գործում»։

Ստեփանովի խոսքերով, Վրաստանի ղեկավարը բախվեց այնպիսի իրողությունների հետ, ինչպիսիք են առանձնացողական ուժերը, փլուզված ու քայքայված տնտեսությունը, կենսապահովման աղբյուրների բացակայությունը, ինչպես նաեւ արտաքին ուժերի գործոնը, որոնք իրենց օբյեկտիվ շահերը պաշտպանում են տարբերակով եղանակով։

«Վրաստանն Անդրկովկասի առավել զգայուն ջիղն է», ճեց Թեյմուրազ Ստեփանովը։ Ինչո՞ւ Շեւարդնաձեն վերադարձավ Վրաստան։ Նա՞ չուներ նման իրավիճակներում անհրաժեշտ ոչ մի հիմք, ոչ իշխանություն իրականացնելու մեխանիզմ, այսինքն, ուժեղ քաղաքական կուսակցություն, ոչ նյութական միջոցներ, ոչ իր զինված խմբավորումները։ Առանց չափելու նրան շրջապատող, այսպես կոչված, զինակիցներին»։

Միջոցները, որոնք նա ստիպված պետք է օգտագործի, կարող են վերացնել այն նպատակը, հանուն որի նա վերադարձավ Թբիլիսի։ Դա տարածաշրջանին անհնարին է։

«Բայց ես չեմ կարծում, որ դա Շեւարդնաձեի գործի ավարտն է, ասաց Ստեփանովը։ Նա գործի մեջ է, նա պայքարում է։ Ես կարծում եմ, որ Էդուարդ Շեւարդնաձեն չպետք է հրաժարական տա, նա պարտավոր է շարունակել սկսած գործը»։

Վրաստանի ղեկավարի օգնականն ընդգծեց, որ ժամանակին հանրապետության ղեկավարությունը հույս էր կապում Անդրկովկասի երեք հանրապետությունների եռակողմ խոստակցության հետ։ Վրաստանի իրադարձությունների ընթացքը, որը ղեկավարվում էր դրսից ներքին որոշ ուժերի օգտագործմամբ, խոչընդոտեց այդ մտավորության իրականացմանը։

Միեւնույն ժամանակ Թեյմուրազ Ստեփանովը հերքեց Շեւարդնաձեի հասցեին հնչող ռուսատյացության մեղադրանքները. «Շեւարդնաձեն երբեք Ռուսաստանին դեմ չի եղել։ Նա գործնական մարդ է եւ հասկանում է, որ եւ Վրաստանը Ռուսաստանում, եւ Ռուսաստանը Վրաստանում ունեն իրենց մարտավարական շահերը։ Նա հենց այդ էլ փորձում է հասնել Ռուսաստանի ղեկավարությանը։ Վրաստանի ղեկավարին անբուժելի ռուսատյացության մեջ մեղադրելն անիմաստություն է»։

Նա ավելացրեց, որ Շեւարդնաձեն Վրաստան վերադառնալու պահից ի վեր բոլորին հենց այդ է ապացուցում։ Ի տարբերություն շատ այլ քաղաքական գործիչների, Շեւարդնաձեն դեմ էր ռուսական զորքերի Վրաստանից դուրս բերմանը, Վրաստանի ռուս բնակչությանը ահաբեկելուն։ Սեպտեմբերի 28-ին Սուխումից վերադառնալուց հետո կայացած բրիֆինգում Շեւարդնաձեի խոսքը արտահայտվելը Ստեփանովը բացատրեց հենց սկզբից Ռուսաստանի հետ պայմանագրի կայացմանը կողմ հանդես եկող եւ այդ երկրի ռումբերի տարափի տակ ընկած մարդու հակազդեցությամբ։ «Շեւարդնաձեն հանդես է գալիս ոչ թե Ռուսաստանի, այլ ռուսաստանյան իսեբրլիզմի, կայսերական մենտալիտետի դեմ», ճեց Ստեփանովը։

Խոսելով Վրաստանի ներքին քաղաքական իրադրության մասին, Շեւարդնաձեի օգնականը ճեց, որ այժմ Վրաստանի փլուզման իրական վտանգ կա։ Նա գավառապաշտության հիմնահարցը համեմատելով ֆաշիզմի հետ, հայտարարեց, որ այդ վտանգն առկա է բոլոր պետություններում։ Ինչպես քաղաքական գործիչ Գամսախուրդիան կհաղթեր, եթե մասնակցեր Սուխումի պաշտպանությանը եւ փրկեր քաղաքը, այլ ոչ թե սպասեր նրա անկմանը», ճեց Թեյմուրազ Ստեփանովը։ «Ի դեպ, Շեւարդնաձեն պատրաստ է իշխանությունը հանձնել Գամսախուրդիային, եթե այդպես որոշի ժողովուրդը։ Շեւարդնաձեի համար առաջնայինը պատիվն ու արժանապատվությունն են։ Նա մարդ է մեծատառով»։

«Սեգոդնյա»

Մոսկվայում Վրաստանի դեսպանատան լրատվության բաժնի աշխատակից Կիրա Անդրոնիկաշվիլին Պոստֆակտում գործակալության թղթակցին հայտնել է, թե Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն աշխույժ խորհրդակցություններ է վարում Ռուսաստանի ղեկավարության հետ Մոսկվա իր հնարավոր այցի կապակցությամբ։ ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Կինո

ՄԵՐ ԷՈՒԹՅԱՆ ՁԱՅՆԸ ԲԱՐԲԱՌՈՅ

Վիգեն Չալդրանյանի «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմի առիթով

ծանոթ պատկեր. ֆիլմն արժանանում է ամենածայրահեղ գնահատումներին, որոնցում անխուսափելիորեն դրսեւորվում են զգացմունքային տարբեր երանգները, եւ այս ամենն, անշուշտ, որքան էլ ենթակայական է, այնուհանդերձ, նպաստում է ֆիլմի առարկայական գնահատմանը: Կարծիքների այս բախումը պիտի լիներ, քանզի ֆիլմն արտահայտում է, ներկայացնում այն ճամփաբաժանը, որին եկել հասել է մեր ազգային-գեղարվեստական մտածողությունը, երբ արհեստական, շինծու, պարտադրովի շերտերի տակ թաղված մեր էությունը մեզ ուզում է ասել բաներ, որոնք կենսականորեն կարեւոր են մեր հետագա գոյության համար: Մեր էության ձայնն է, որ ուզում է իրեն լսենք...

Ֆիլմի հիմքում ընկած է Մարտիրոս Երզնկացու կիսառասպելական ուղեւորությունը Հայաստանից Եվրոպա, այնտեղից էլ Նոր Աշխարհ: Այսօր մեզ համար, թերեւս, կարեւորը ոչ թե այս փաստի ճշմարտապատում, թե հրաշապատում եղելն է, այլ ինքնին փաստի գոյությունը: Իսկ երբ բուն նպատակը մեր գեղարվեստական ժառանգության էությունը կամ, ընդհանրապես, մեր ազգային նկարագիրը պարզելն է, ապա նախընտրելի պիտի լիներ հրաշապատում տարբերակը. այսինքն՝ ոչ մի Մարտիրոս Երզնկացի չի եղել իրականում, միս ու արյունով, իսկ եթե եղել է, ապա ոչ մի քայլ դուրս չի գցել իր տնից, եթե դուրս է գցել, ապա ոչ թե նոր աշխարհների կարոտից մղված, այլ շատ առօրեական մի պատճառով, զուտ պատահաբար եւ ընդամենը՝ դեպի մերձակա բլուրները... Թե չէ Եվրոպա, Ամերիկա... Իսկապես, շատ ավելի գերադասելի կլիներ, որ Մարտիրոսի ուղեւորությունը հորինված լիներ եւ այդ հորինվածքը լիներ արտահայտությունը մեր հողի վրա ամուր նստելու եւ մեր հողից աշխարհը տակնիվեր ճանաչելու կամքի: Մինչդեռ, եթե Մարտիրոսի պատմությունն իրողություն է, եթե իսկապես եղել է նա եւ հինգ հարյուր տարի առաջ մայրցամաքներ բացել ներաշխարհի եւ արտաշխարհի մեջ, ապա ի՞նչ պատահեց մեզ, որ աշխարհը մեր առջեւ, իսկ մենք շարունակ բանտված ենք մեր հողի ծմակուտների մեջ: Այսօր, թերեւս, ամենից կարեւորն այս հարցի պատասխանը գտնելն է:

Վիգեն Չալդրանյանն ուղղակի չի խոսում այս մասին, սակայն ֆիլմը, ծայրեծայր, պատասխանն է, եւ համարձակ պատասխանը այս հարցի: Մենք հանդիսատես ենք մի հանդուգն արկածախնդրության: Արկածախնդրություն է արվեստն ընդհանրապես, կինոն՝ կրկնակիորեն: Իսկ Հայաստանի պայմաններում, այսօր, այսպիսի նյութով, գրական-պատմական այսպիսի հենքով դառնում է տասնապատիկ արկածախնդրություն: «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմն ուրիշ կերպ, մեր օրերում, չէր կարող ստեղծվել, եւ հենց սա է, որ ֆիլմին հաղորդել է բոլոր հմայքները:

Հասկանալ կարելի է նրանց, ովքեր այս ֆիլմը դիտելուց հետո բացասական հույզերի գիրկն են ընկնում. իսկապես շատ բան շրջված է այս ֆիլմում: Դժվար է ասել, թե Վիգեն Չալդրանյանն առաջինն է այս շրջումների մեջ, սակայն զուգե առաջինն է, որ այս բոլորը մեկտեղել է մեկ ֆիլմի շրջանակներում: Նախ, գեղարվեստական հայացքի, աշխարհընկալման հարցը՝ ամենալայն առումով: Ինքը ֆիլմը, ֆարսային ամբողջականությամբ խորհրդանշում է, պատմում մեր ազգային գիտակցության «ուղեւորությունը»: Տարօրինակ ճակատագիր է. Մաշտոցից մինչեւ Մագիստրոս, Մխիթար Սեբաստացուց մինչեւ Աբովյան, Կոմիտաս, Տերյան ու Կոստան Զարյան... այս «ուղեւորության» պահանջն ենք ունեցել, իսկապես հասնելու համար, որ մենք մենք ենք: Սրա մեջ կա նաեւ մի պարզ ճշմարտություն: Եթե ուզում ես ճանաչել ինքդ քեզ, նախ պիտի ճանաչես աշխարհը: Անհնար է առանց աշխարհն իմանալու հայրենիք ճանաչել, նույնիսկ հայրենիք ունենալ: Հայրենի հողի վրա ապրելը դեռ հայրենիք ունենալ չէ: Եվ քանի որ հայրենիքը աշխարհի մի մասն է, ուստի որպեսզի կարողանաս ապրել, ոչ թե գոյություն քարշ տալ, պետք է անպայման ունենաս նաեւ աշխարհի հասկացությունները:

... Մարտիրոսը դյուրությամբ է ճանաչում աշխարհը, մերվում նրան, աշխարհն արդեն կար նրա մեջ: Միաժամանակ կարծես անջրպետ է ստեղծում իր եւ աշխարհի միջեւ: Նա ուզում է դառնալ աշխարհի ուսուցիչ, իր ճշմարտությունը մատուցել նրան, սակայն ստիպված է ընդունել, որ աշխարհը մի խաղ է, որի մեջ յուրաքանչյուրն իր դերն ունի: Ֆիլմի հեղինակները գնացել են մեկ այլ, դարձյալ համարձակ արկածախնդրության, Մարտիրոսին գցելով Եվրոպայի ռենեսանսյան աշխարհը՝ Բոսխի ու Բրեյգելի, Բոտիչելլիի եւ Դյուրերի, Էրազմի եւ Վիյոնի եւ այլ հանճարների զուգահեռներով: Մարտիրոսը Եվրոպան տեսնում է ոչ այնքան իր, որքան այդ իսկ աշխարհի գեղագիտությամբ, նրա ճակատագիրը նույնիսկ սկսում է նմանվել **ռոման պիկարեսկայի** հերոսներին, որոնց բախտի ալիքը գցում է մեկ այս, մեկ այն կողմ, հերոսներ, որոնք նախ եւ առաջ մեծագույն արկածախնդիրներ էին:

Եվ քանի որ ֆիլմն, ինչ-որ չափով, ուղեգրել է ռենեսանսյան, որ նույնն է թե դասական, գեղագիտության սկզբունքները, ապա հստակ սահմանագծով են ներկայացվել գեղեցիկն ու տգեղը, վեհն ու ստորինը, կատեգորիաներ, որոնք մեր՝ հայկական կինոյում արդեն սկսել էին նկատելիորեն խառնվել, երբ նեղ-տիպային, բացասական ֆակտուրայի դերասանին տրվում էին հերոսի, դրականի, գեղեցիկի ֆունկցիաները: Կինոյում, ասես, ձգտում էինք մեր, անշուշտ, ընդհանուրից տարբեր էսթետիկան ստեղծել: Եվ ստեղծեցինք: Ի դեպ, դերասանները մեղավոր չեն, որ իրենք, երբեմն, այդպես են ներկայացվել ազգային էկրանում: Վ. Չալդրանյանն ապացուցում է եւ համոզիչ, որ տիպաժային եւ ֆակտուրային բազմազանություն պահանջող այս ֆիլմը՝ արեւելք ու արեւմուտք, իսլամ ու քրիստոնեություն, ցեղեր ու ռասաներ... կարող են արտահայտվել միայն ու բացառապես մեր՝ հայկական դերասանական ուժերով: Նույնիսկ ոչ ռասանական դերասանական, բայց հայկական: Միակ հրավիրված դերասանը Եվգենի Եվստիգնեեւն է՝ դահճի դերում, որի դեմքն այդպես էլ չենք տեսնում, եւ եթե չկարդայինք նրա անունը տիտրերում, դիմանկարն էլ չտեսնեինք այդ տեսարանում, ապա բնավ չէինք իմանա նրա մասնակցության մասին: Յուրատեսակ ու նուրբ կատա՞կ է սա, որ, ասես, նույնպես ունի ապացուցելու, թե այս դերում էլ կարող էր տեղական մի ուժ մասնակցել, սակայն հայ կինոյի կայուն մի ավանդույթը չխախտելու համար դրսից հրավիրվել է անվանի մի դերասան՝ ռուս-հրեական ինտելիգենտի արտաքինով:

Դերասանական աշխատանքը ֆիլմում մի հոդվածի նյութ է: Կան փոքր ու մեծ մի շարք հայտնություններ, որոնց մեջ առանձնանում է երկու գլխավոր դերակատարների դուետը՝ Մարտիրոս-Վիգեն Չալդրանյան (ի դեպ, բեմադրիչ-դերասանը նաեւ ֆիլմի նկարիչներից մեկն է) եւ Թոմազո-Միքայել Պողոսյան: Դերասանական երկու նոր անուն: Շնորհիվ այս ֆիլմի կարելի է վստահորեն ասել, որ մեր կինոն միանգամից ունեցավ իսկական մի աստղ՝ Միքայել Պողոսյան:

Դուետն ընթանում է վերջինիս շրջափուլի առավելությամբ, եւ պատճառը միայն այն չէ, որ, առհասարակ, բեմադրող-ռեժիսորին դժվար է, գրեթե անկարելի միաժամանակ գլխավոր դեր կատարել: Պատճառը նաեւ այն չէ, որ արվեստում Բարու մարմնավորումը հասկանալի դժգույն է երեւում Չարի (Թոմազո) բազմաշերտ ու գունագեղ հարեւանությամբ: Ավաղ, այդպես է, դիվականը միշտ ավելի շատ հանդիսատես ունի եւ կլանում ավելի գրավիչ է, քան աստվածայինը: Այս ամենով հանդերձ, նկատվում է էական մի տարբերություն. երբ Վ. Չալդրանյանի ռեժիսուրան ավարտվել է Մարտիրոսի դերում, տեղ-տեղ այդ դերակատարումը հասցնելով ուղղակի ներկայության, ապա Թոմազոյի դերում երեւում է դերասան-հեղինակի ռեժիսորական աշխատանքը՝ զուգորդված ընդհանուր բեմադրական խնդրին: Թոմազոն՝ Միքայել Պողոսյանի կատարմամբ բազմաշերտ է, եւ ոչ միայն, որ նա ֆիլմում ներկայացնում է թափառական դերասանին, այլ, որովհետեւ, համաձայն իր իսկ տեքստի, մարդը դիմակ է, եւ որքան շատ, այնքան ավելի լավ: Ահա ինչու Թոմազոն, յուրաքանչյուր տեսարանում, մեզ ներկայանում է գրեթե որպես նոր մի պերսոնաժ, ցուցաբերելով դերասանական բարձր վարպետություն, ձայնի եւ մարմնի, դիմախաղի եւ շարժման կատարյալ տիրապետում: Նրա խաղի մեջ, տեղ-տեղ, նկատվում է նաեւ շեշտված ոճավորում, որը տվյալ պահին խոսում է միայն դերի համապարփակ ընկալման եւ մատուցման մասին, չէ՞ որ Միքայել Պողոսյանը ներկայացնում է վերածննդի տիպական մի ֆենոմեն՝ թափառիկ դերասան, թերեւս նաեւ ծաղրածու՝ Տրիբուլե, Օյլենշպիգել, քաղցած, ծաղրված, դիմակավորված մարդը, որը սակայն անխոնջ ու համարձակ արտացոլում է աշխարհի պատկերը: Ավարտելով մեր խորհրդածությունները Պողոսյան-Չալդրանյան դերասանական դուետի մասին, հարկ է նշել հետեւյալը. փորձը ցույց է տալիս, որ նման դեպքերում, գլխավոր դերերից մեկը խաղացող բեմադրող-ռեժիսորն ակամա մտնում է նարցիսիզմի կախարդական եւ փակ շրջանակի մեջ: Թերեւս սա է պատճառը, որ դերակատարումն ստանում է հիմնականում արտաքին-ֆակտուրային լուծում, որը, էկրանի համար, որոշ դեպքերում, զուգե նույնիսկ գերադասելի է: Օրինակ՝ կեղծ խաչելության տեսարանը:

Մեկ այլ հոդվածի նյութ է ֆիլմի լեզուն: Ընդհանրապես, հայկական կինոն, վերջին երեսուն-երեսունհինգ տարիների ընթացքում կարողացավ բավական հաջող ամրոծակել հայոց լեզուն: Մի կողմից, հետեւողականորեն, ստեղծվեց «դուբլյաժային» հայերենի անտանելի երեւույթը՝ ռուսական շեշտադրությամբ եւ սլավոնական իդիոմների բառացի, հետեւաբար անհեթեթ թարգմանությամբ: Մյուս կողմից, բարբառախառն «հայերենի» գրականացված ավազանների մեջ մտան մեր սցենարիստներն ու դերասանները, եւ երբ լսում ես էսուէնախառն այդ «լեզուն», ակամա երազում ես համր կինոյի երանաշնորհ տարիները, երբ ակամա, առնվազն, փրկված էր լեզվական բռնությունից:

Նման կացության մեջ, երբ յուրաքանչյուր ֆիլմ սկսելուց առաջ ծագում է հարցը, թե ինչպիսի՞ հայերենով պիտի խոսեն հերոսները, մի նոր արկածախնդրության են գնացել նաեւ Վ. Չալդրանյանը եւ այլք: Դժվար է ասել, թե մեր լսողությունը շոյվում է ֆիլմի դիտման ամբողջ ընթացքում, սակայն առաջարկվում է համարձակ մի լուծում, որի հանդեպ չես կարող անտարբեր մնալ, մանավանդ որ շատ տեղերում դա թվում է համոզիչ ու գեղեցիկ: Ֆիլմը փաստորեն լեզվական երկու շերտ ունի. ոճավորված (ոչ գրաբարի) հայերենը, որով խոսում եւ խորհում է Մարտիրոսը: Անսովոր է, դժվարամբռնելի այս լեզուն: «Ամեն մարդ չի կանա խմի...» այս հայերենը: Սակայն թող հանդիսատեսը ձգտի այսպիսի լեզվին, մանավանդ որ այն խորհրդանշում է մեր էությունը: Գուցե որոշ արհեստականություն կա այդ լեզվի մեջ, գուցե... հնարավոր է նաեւ, որ դեռեւս խորթ է, անսովոր, որ կանցնի եւ այդ անսովորությունը կվերանա: Ինչ որ է, այդ լեզուն մենք ենք:

Լեզվական մյուս շերտը կիրթ, նորմալ ու բնական աշխարհաբարն է, արեւելահայերենը, առանց բարբառային-ներողամտական նրբագումների, իբր, կներեք, որ մենք մաքուր հայերենով ենք խոսում... իբր, տեսեք, մենք էլ ռամկական ծագում ունենք, ահա ապացույց մեր «էսուէնը»: Այս բարդույթը չկա սեփական լեզվի մաքուր վիճակի հանդեպ, ահա ինչու գրական հայերենը, այսօրվա հայերենը, այն հայերենը, որով պիտի խոսենք բոլորս, ֆիլմում հնչում է համոզիչ: Ֆիլմի, թե վերջի, ազգի, թե պետության լեզվական վիճակը լավագույն ապացույցն է, թե դեպի ուր է ձգտում այդ ժողովուրդը, դեպի ստորին բնազդների գոտի՞ն, թե՞ դեպի ազնվականության եւ բարձր գիտակցության գագաթները: Վիգեն Չալդրանյանի ֆիլմը ձգտում է դեպի մեր իսկական, մեր բարձր էությունը: Սա փաստորեն ճանապարհի սկիզբ է: Ավելի շատ համարձակ որոշում է, անբեկանելի վճիռ՝ շարունակել ընդհատված ճանապարհը, այն ճանապարհը, որով, ինչպես հաստատում է պատմությունը (հրաշապատում, թե իրապատում) ժամանակին քայլել է Մարտիրոս Երզնկացին: Կամ պիտի շարունակենք այդ ուղին եւ դառնանք իսկական ժողովուրդ, կամ ինքներս մեզ դատապարտենք դանդաղ մահացման, պատմության լուսանցքին ընկած անհետացող ցեղախմբի: Արցախը ցույց տվեց, որ մենք միայն մեկ լուծում ունենք՝ շարունակել նախկին ուղին: Այս ճշմարտությունը ուզում է մեզ համոզել նաեւ «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմը, չնայած վրիպումներին, չնայած անսովորությանը, չնայած...

Բեմադրող-ռեժիսորը ստիպում է նաեւ մեզ հուսալ, որ սա ընդամենը ճանապարհի սկիզբն է, իր ստեղծագործական ուղու առաջին կարեւոր քայլը, եւ որ նրանից դեռ շատ սպասելիքներ պիտի ունենանք:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

Խմբ. կողմից. Հոդվածն արդեն պատրաստ էր տպագրության, երբ հանելի լուր ստացանք. ամերիկյան նշանավոր կինոքննադատ Քեւին Թոմասը, օգոստոս-սեպտեմբերին տեղի ունեցած Լոս-Անջելեսյան կինոփառատոնի տպավորությամբ գրել է դրվատական գրախոսություն «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմի մասին, որտեղ մասնավորապես այսպիսի տողեր կան. «Այս շաբաթ, Լոս-Անջելեսյան կինոփառատոնում ցուցադրված բազմաթիվ ֆիլմերի մեջ պետք է առանձնացնել մի քանի ուշագրավները: Իր արժանիքներով ամենաբարձրը Վիգեն Չալդրանյանի «Ձայն բարբառոյ յանապատի» (ֆիլմը կինոփառատոնում այս վերնագրով է ներկայացվել - «Ազգ») ֆիլմն է: Սրտեցնող հզորությամբ մի այլաբանություն Հայաստանի տառապալից պատմության մասին» («Լոս-Անջելես թայմս», 23 օգոստոսի, 1993 թ.): Այնուհետեւ, ամերիկացի կինոքննադատը հայ բեմադրիչի աշխատանքը համեմատում է Վոլտերի «Կանդիդի» հետ, զուգահեռներ փնտրում Փարաջանովի, Պազոլինիի, Ֆելինիի ստեղծագործությունների եւ «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմի միջեւ եւ իր մտորումներն ավարտում հետեւյալ տողերով. «Ամբողջ ֆիլմն իսկապես դառնում է խորունկ, տպավորիչ, հոգեւոր մի կոչ բոլոր հայերին, որտեղ էլ ապրեն, անծայրածիր աշխարհի վրա միավորվեն»: Կարծում ենք, որ ամերիկացին չի սխալվում...

Եվ ամենավերջին լուրը. օրերս Թբիլիսիում ավարտվեց Սեւծովյան երկրների «Ոսկյա արծիվ» կինոփառատոնը, որտեղ «Ձայն բարբառոյ...» ֆիլմն արժանացավ պատվավոր մրցանակների: ■

[illegible]

Հայ գիտնականի նոր աշխատությունը

Պրոֆեսոր Վահագն Տատրյանի անունը քաջ հայտնի է հայ եւ օտար գիտական շրջանակներին: Նրա գրերը փաստարկված եւ լուրջ ուսումնասիրություններ են դարասկզբի հայոց պատմության անցքերի մասին:

Վերջերս Անգլիայի Օքսֆորդ քաղաքի «Բերգ» հրատարակչությունը լույս ընծայեց հայ գիտնականի նոր երկը, որն ուրիշ 10 երկասիրությունների հետ ընդգրկված է «Փոքրամասնությունները պատերազմի ընթացքում» հատորում: Դրանք ընտրված են 1990-ի սեպտեմբերին անգլիական Քիլ համալսարանում տեղի ունեցած միջազգային գիտաժողովին կարդացված զեկուցումներից: Տատրյանի աշխատության վերնագիրն է «Հատուկ կազմակերպության» դերը առաջին համաշխարհային պատերազմի հայկական ցեղասպանության մեջ»:

Հատորի խմբագիր պրոֆ. Փանային անչափ բարձր է գնահատել այս հոդվածը, որի նյութը վերաբերում է երիտթուրք «Թեշքիլաթը Մահսուսե» կազմակերպության գործունեությանը «հայկական հարցի» վերջնական «լուծման» ճանապարհին: Սրա անդամների ճնշող մեծամասնությունը թուրքական բանտերից ազատ արձակված ոճրագործներն էին, որոնք կարճատեւ մարզումներից հետո ուղարկվում էին կայսրության այն վայրերը, որտեղով պիտի անցնեին տեղահան արված եւ մահվան դատապարտված հայկական քարավանները: Հավատարիմ գիտական իր ոճին եւ նախասիրությանը, հայ գիտնականը համառ համբերությամբ պեղել եւ հայտնաբերել է շատ անհայտ մնացած փաստեր եւ իրողություններ:

Ինչպես ինքը՝ հեղինակն է հավաստում, «Տակավին ոչ թուրքերեն, ոչ էլ ուրիշ որեւէ լեզվով նման ուսումնասիրություն չկա «Թեշքիլաթը Մահսուսեի» վերաբերյալ»: Նորահայտ փաստերը բնականաբար կօգնեն նոր դիտանկյունից քննելու մեզ արդեն ծանոթ դեպքերն ու հանգամանքները: Սփյուռքահայ մամուլը եւս բարձր է գնահատում հայ գիտնականի նոր ծառայությունը: Ֆրանսահայ «Յառաջ» օրաթերթը իր սեպտեմբերի 7-ի համարում հետեւյալ կերպ է կարեւորում նրա վերոհիշյալ աշխատանքը. «Չափազանցված չըլլար, եթե ըսել, որ պրոֆեսոր Տատրյանի շարք բերած նպաստներու շղթային մեջ այս գործը բացառիկ արժեք մը կներկայացնե. ան անհողդողդ եւ կլանված ոգիով մը կշարունակե ընթանալ այն արահետեն, որ պիտի իրականացնե իր կյանքի հիմնական նպատակը եւ առաքելությունը, այսինքն՝ հայկական ցեղասպանության անժխտելի փաստարկումը»:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

ՅԻՑԽԱԿ ՌԱԲԻՆ-ՅԱՍԵՐ ԱՐԱՖԱԹ՝ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՆՈԲԵԼՅԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԱՊԱԳԱ ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵ՞Ր

Վաշինգտոնում ստորագրվեց պաղեստինյան ինքնավարության մասին համաձայնությունը: Փաստաթուղթը հաստատվեց Իսրայելի, ՊԱԿ-ի, Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի պետական քարտուղարի ստորագրություններով: Իսրայելի եւ ՊԱԿ-ի ներկայացուցիչների գաղտնի բանակցությունները տեղի ունեցան Նորվեգիայում, ավարտվեցին Սպիտակ տան Հարավային բացատում 3000 հրավիրվածների ներկայությամբ:

Համաշխարհային հասարակական կարծիքը, անկասկած, իր տուրքն է տալիս այս պատմական խաղաղարարության երկու գլխավոր հերոսներին՝ Յիցխակ Ռաբինին եւ Յասեր Արաֆաթին, նրանց համարելով Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիրների հավանական թեկնածուներ:

Յիցխակ Ռաբինը, թեեւ նա 71 տարեկան է, կար եւ մնում է զինվորական: Ռազմաճակատում յուրաքանչյուր զինվորի եւ իսրայելական ոչ խոր թիկունքում գտնվող յուրաքանչյուր բնակչի գինն իմացող մարդ: Որպես տաղանդավոր գեներալ նա միշտ էլ հասկանում էր, որ իրեն հարկավոր չէ ամեն գնով, հատկապես իր հայրենակիցների կյանքի գնով ձեռք բերված հաղթանակը:

Բնիկ իսրայելցի, այսինքն, ծնված Իսրայելում, նա անցել է հրեական ընդհատակի դպրոցը, եղել է «Հարել» բրիգադի հրամանատարը, որը համառորեն պաշտպանում էր արաբների կողմից պաշարված Երուսաղեմն անկախության համար պատերազմում: Այնուհետեւ ղեկավարում էր հյուսիսային ռազմական օկրուգը, վեցօրյա պատերազմում գլխավոր շտաբի պետն էր: Այո, Ռաբինը գիտի արյան թանկ գինը, հաղթանակի քաղցրությունը: Այնուամենայնիվ, հատկապես նա՝ մարտական գեներալը, որի բնակերներն (?) ընկան Գազայի հողում, իր ձեռքով ստորագրեց պաղեստինյան ինքնավարության ճանաչման մասին համաձայնությունն այդ հատվածում եւ Հորդանանի արեւմտյան ափի Երիխով քաղաքում: Բայց դա դեռ բոլորը չէ. նրան վիճակվեց խուսափել իր հայրենակիցների զայրույթից եւ կասկածանքից, որոնք համաձայն չէին նրա որոշման հետ: Քառորդ միլիոն հրեա է ապրում պաղեստինյան ապագա ինքնավարության հողի վրա՝ պատկերացրեք նրանց արձագանքը վաշինգտոնյան համաձայնության նկատմամբ:

Անձնական ինչպիսի՞ արիություն, իր պատմական իրավացիության նկատմամբ ինչպիսի՞ համոզվածություն պետք է ունենալ, անցնելու համար փոխադարձ բռնության հրապարակով եւ ձեռք մեկնելու թշնամուն: Չէ՞ որ դեռ Քեմփ-Դեյվիդի խաղաղության պայմանագիրն իր երկրորդ մասում պարունակում էր դրույթներ, որոնք վերաբերում էին Իսրայելում ապրող պաղեստինցիների ինքնավարությանը: Եւ հենց այն ժամանակից իսրայելական քաղաքագետների ցանկությունը այդ ինքնավարությունը փոխարինել խաղաղությամբ եւ փոխադարձ ճանաչումով, արժազանք

գաղտնի, բեկում եւ այն պատճառով, որ ՊԱԿ-ի հետ յուրաքանչյուր շփում իսրայելցուն սպառնում էր քրեական պատասխանատվությամբ եւ հրեական համաշխարհային իստեբլիշմենտի աչքում դիտվում էր առնվազն դասալքություն:

Դրա վրայով էլ «ցատկեց» Յիցխակ Ռաբինը: Նա դարձավ առաջին քաղաքագետներից մեկը, որ հասկացավ աշխարհի նոր կարգը՝ այժմ ուժով ոչ մի բանի չես հասնի: Ի՞նչ անենք, որ Իսրայելն ունի մոտ 200 ատոմային մարտական լիցք: Նոր իրավիճակ առաջացավ, որը ուղեկցվում է ողջ մարդկության միացյալ ուժերով՝ այժմ չբաժանված Արեւմուտքի եւ Արեւելքի: Իսրայելը դուրս եկավ արաբական մեկուսացումից: Իհարկե, առջեւում են Երուսաղեմի ճակատագրի մասին հետագա բանակցությունները.

առջեւում է: Սակայն գլխավորն այն է, որ շատ բան նրա մոտ այնպես է ստացվում, որ նախանձում են եւ զինակիցները, եւ հակառակորդները:

Դժվար ճանապարհ է անցել Կրքոտությամբ ինքնեներ՝ նա ղեկավարում էր 1956-ի սուեզյան ճգնաժամի ժամանակ պաղեստինյան ռազմական կազմավորումների մեջ գտնվող պայքարողներին: Բանաստեղծի խոսքով, նա «բոլորի կողմից ճանաչված, ամեն տեղից արտաքսված է»: Ամմանից՝ 70-ին, Բեյրութից՝ 82-ին, Տրիպոլիից՝ 83-ին: Նա հրաշքի բերումով է, որ հասել է բանական հաջողության եւ կառավել է միլիոնանոց հաստատության: Երկու անգամ մահը, ինչպես ասում են, իր սեւ թեւերն է մեկնել նրա վրա. նա բնակվում էր Թունիսում ՊԱԿ-ի գլխավոր գրասենյակի վրա

չէին գտնում ՊԱԿ-ի ղեկավարության կողմից: Նշանաբանը մեկն էր. «Հրեաներին նետենք ծովը» եւ ուրիշ ոչինչ: Միայն երկու տարի առաջ բանակցությունները սկսվեցին Մադրիդում: Սակայն տրամաբանորեն դրանք չէին կարող բերել էական փոփոխություններ. երկու կողմերի քաղաքագետները նույնիսկ չէին հանդիպում: Ավելին, բանակցություններից շատերը վարվում էին

պաղեստինյան պետականության ճանաչման անհնար ճանապարհը: Սակայն առաջին ճակատամարտը գեներալ Ռաբինը հաղթահարեց: Իր պատմական նշանակությամբ այն գրեթե հավասարազոր է Քեմփ-Դեյվիդին:

Յասեր Արաֆաթի բնավորությունն է՝ արդեն 64 տարեկան է, սակայն ապրում է այնպես, ինչպես 25-ում եւ կարծես ոչ կյանքն

իսրայելական ռմբակոծության տակ, անցյալ տարի հրաշքով կենդանի մնաց ավիավթարում:

Բանն այն է, որ Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպությունը բարդ կազմակերպություն է, կազմված մի քանի ինքնուրույն ստորաբաժանումներից, որոնք Իսրայելի նկատմամբ զբաղված են բնավ ոչ միանշանակ դիրքորոշում: Այստեղ կան իրենց «աղավնիները» եւ «բազեները», «փախածները» եւ անկեղծ անհաշտները, որոնք հույսը դնում են բացառապես ուժի, ահաբեկության եւ դիվերսիաների վրա: Այդ ջոկատների մասնակցությունը ՊԱԿ-ին միայն ձեւական է: Ուզած ժամին նրանցից յուրաքանչյուրն իր զայրույթը եւ իր գնդակները կարող է ուղղել մի այլ ջոկատի կամ ՊԱԿ-ի ղեկավարներից մեկի վրա: Արաֆաթին հենց իրենք պաղեստինցիներն արդեն սպառնում են ֆիզիկական դատաստանով: Փարիզի աղբյուրներից մեկում ինչ-որ մեկը կոչել էր Արաֆաթի կնոջ ծնողների բնակարանի դուռը: Համձայնում են գործադրել Յորդանանում Պաղեստինի նախկին ներկայացուցիչ, գեներալ Իբրահիմ Սուսի վրա: Դե, էլ ինչ ասել Յասեր Արաֆաթը, երբ ՊԱԿ-ի գործկոմի 18 անդամներից 6-ն արհամարհել են այն նիստը, որտեղ ընդունվեց Իսրայելի ճանաչման մասին որոշումը. 4-ը դեմ էին եւ միայն 8-ը կողմ:

Այնուամենայնիվ, Յասեր Արաֆաթը համաձայնվեց Իսրայելի հետ հաշտությանը: Դրա համար նրան անհրաժեշտ էր եւ անձնական արիություն, եւ փորձված քաղաքական գործչի խելացի միտք: Թվում է, թե նա վերջապես հասկացավ, որ բացի խաղաղ ճանապարհից, պաղեստինյան ժողովուրդն այլ ճանապարհ չունի:

Եւ այժմ ոչ ոք ոչինչ փոխել չի կարող. իսրայելա-պաղեստինյան բանակցությունների գնացքն առաջընթաց է վերցնում: Կանցնեն տարիներ, եւ ամենախճճված, իր հետեւանքներով ամենավտանգավոր կոնֆլիկտը, որը կարող էր հանգեցնել համաշխարհային պատերազմի եւ պատմության վերջնական ավարտի, կսկսի հանգչել, քանդելով իր ջրանցքից կծիկը: Մարդկությունը դեռ երկար կհիշի, որ այդ փշոտ ճանապարհի ակունքում կանգնած էր փառքը նվաճած մի մարդ, իմնենեեր, բիզնեսմեն եւ քաղաքագետ Յասեր Արաֆաթը:

Երկուսն էլ՝ Արաֆաթը եւ Ռաբինը, ծնվել են Երուսաղեմում՝ մեծ կրոնների ճարտարապետում: Երկուսն էլ իրենց ժողովուրդների փրկության համար սխրագործություն կատարեցին:

Ըստ [illegible]

Լուրերի Հոսք

Ռուսաստանն ընդունում է 1956 թվականի խորհրդա-ճապոնական հռչակագիրը

Ռուսաստանն ընդունում է 1956 թվականի խորհրդա-ճապոնական հռչակագիրը, սակայն այն առանձնահատուկ ձեւով նշել անհրաժեշտ չի համարում: Այդ մասին ԻԹԱՌ-ին տված հարցազրույցում հայտարարել է Ռուսաստանի ԱԳՆ բարձրաստիճան մի պաշտոնյա: Նա նշել է, որ Ռուսաստանը հանդիսանալով նախկին ԽՍՀՄ-ի իրավահաջորդը, ստանձնել է նրա բոլոր միջազգային պարտավորությունները: «1956 թվականի խորհրդա-ճապոնական հռչակագիրը բացառություն չէ», ասել է դիվանագետը: Նրա խոսքերով, Մոսկվան չէր ուզի որեւէ կերպ բեւեռել ուշադրությունը խորհրդա-ճապոնական հռչակագրի վրա: «Նախկին ԽՍՀՄ-ն ուներ ավելի քան 10 հազար միջազգային իրավական փաստաթղթեր: Դրանցից մեկը շեշտելով, մյուսները նույնպես վերանայելու անհրաժեշտություն կառաջանար, իսկ դա ավելի աշխատանք է», նշեց ԻԹԱՌ-ի զրուցակիցը: Ինչպես հայտնի է, ըստ 1956 թվականի խորհրդա-ճապոնական հռչակագրի, Սովետական Ճապոնիային պետք է հանձներ Հարավկուրիլյան 4 կղզիներից երկուսը: Ռուս դիվանագետը հայտնել է նաեւ, որ Ճապոնիայի ԱԳՆ փորձագետների խումբը, որը ժամանել է Մոսկվա Բորիս Ելցինի հոկտեմբերի 12-ին Տոկիո կատարելիք պաշտոնական այցելությունը նախապատրաստելու համար, հինգշաբթի երեկոյան մեկնել է Տոկիո: Նրա խոսքերով, «նախապատրաստված 15 ռուս-ճապոնական փաստաթղթերի մեծ մասը համաձայնեցված է, մյուսները դեռ մշակման կարիք ունեն»:

ԻՏ

Թբիլիսիում առեւանգված ռուս սպաների ճակատագիրն անհայտ է

Ինչպես Ռուսաստանի Անվտանգության նախարարության սահմանապահ զորքերի լրատվական կենտրոնից հայտնի է դարձել Պոստֆակսում ձերբակալությանը, Թբիլիսիում շարունակվում է սեպտեմբերի 21-ին առեւանգված երկու ռուս սահմանապահ սպաների որոնումը: Սակայն առ այսօր նրանց տեղը հայտնի չէ: Որեւէ սպաներից մեկի կինը փոստարկղում գտել է մի երկտող, որում գրված է եղել, որ նրա ամուսինը ողջ եւ առողջ է:

ՆՏ

Ռուսաստանի արտաքին առեւտուրը կազատականացվի

Ռուսաստանի արտաքին տնտեսական կապերի նախարարության պետական կարիքների համար ներմուծման արտահանման գործողությունների գլխավոր վարչության պետ Անդրեյ Դոգաեւը հայտնեց, որ 1994 թ. զգալիորեն կկրճատվի կվոտավորման ենթակա ապրանքների ցուցակը: Նույնը կվերաբերի նաեւ ռազմավարական կարեւոր ապրանքների ցանկին: Այդ քայլին գնալը պայմանավորված է վալյուտային գործարքների նորմալացումով եւ արտահանումը հսկելու համակարգի ստեղծումով: Դոգաեւի կարծիքով, պետական խիստ հսկողության տակ կմնա միայն էներգակիրների եւ գունավոր մետաղների արտահանումը, ինչը կազմում է Ռուսաստանի վալյուտային եկամուտների հիմքը: Մեծ փոփոխություններ կկրի նաեւ արտահանման գնացուցակը, որոշ ապրանքների գները կիջնեն մեկուկես երկու անգամ: Արտաքին տնտեսական գործունեության ազատականացման վերաբերյալ կարգադրությունը արդեն ներկայացվել է առաջին փոխվարչապետ Եգոր Գայդարին:

Դատախազները բացել են

Նյու Յորքի Միջազգային առեւտրի կենտրոնի գործը քննող երկու դատախազ սպառնալիքներ ստանալու պատճառով իրենց ընտանիքներով տեղափոխվել են եւ չեն հայտնել նոր բնակության վայրը: Այս անօրինակ նախազգուշական միջոցը ուղղված է Նյու Յորքի Ջերսի դատարանի ցուցմունքներ տվող կասկածյալների դեմ ... Սուդանցիների դատը կվերսկսվի հաջորդ շաբաթ:

Ս. Արաբիա

Անապատը վերածել ծաղկող պարտեզի, հատկապես դրան է ձգտում սաուդյան ղեկավարությունը

Վերջին տարիներին արաբական միապետություններում հաստատվում է այն փաստի գիտակցումը, որ այլեւս ընդհատ նավթային հարստությունը հավերժ չէ: Սաուդյան Արաբիան, օրինակ, 1990-1995 թթ. զարգացման պլաններում նախատեսում է խոշոր ներդրումներ կատարել բոլորովին նոր, նավթի հետ չկապված, արդյունաբերական ենթակառուցվածքի մեջ: Այդ նպատակին հատկացված 11 միլիարդ դոլլարի մեկ երրորդից ավելին տրվում է մասնավոր հատվածին: Եթե 1976 թվականին թագավորությունում կային 360 արդյունաբերական ձեռնարկություններ, ապա այժմ՝ 2255, երեք տարի հետո կավելանան եւս 360-ով:

Այս ամենը ծրագրեր են: Սակայն ծրագրեր տնտեսական ամուր հիմքերով: Մասնագետների հաշվարկով, Իրաքի զորքերի կողմից Քուվեյթի զավթումը եւ նրանց վտարումը արաբական աշխարհի վրա նստեց 670 միլիարդ դոլլար: Էր-Ռիադին բաժին ընկավ միայն 55 միլիարդ դոլլար: Բացի դրանից, 1991-1992 թվականներին թագավորությունը զանազան նպատակների համար ծախսեց 127 միլիարդ դոլլար, իսկ մուտքը կազմեց միայն 84,4 մլրդ դոլլար: Այստեղից էլ ծնվեց ընթացիկ տարվա բյուջետային պակասը, որը կազմեց 7,4 միլիարդ դոլլար: Ուզած այլ երկրում պաշտոնական դեմքերը կանհանգստանային, սակայն Էր-Ռիադում կարծես թե պահպանում են օպտիմիստական անդորր: Համաձայն պաշտոնական տվյալների, երկրի համախառն արտադրանքն աճել է 10 տոկոսով, իսկ 1993 թ. կբարձրանա 5-ից ավելի տոկոսով: Դա խոսում է սաուդյան տնտեսական օրգանիզմի հիմնարար առողջության մասին, որ մասնավոր կապիտալն աստիճանաբար փոխարինում է պետականին եւ դառնում տնտեսական աճի շարժիչ ուժը:

Մասնավոր հատվածի ինվեստիցիոն հնարավորությունները չափազանց մեծ են՝ միայն արտասահմանում արաբական միապետություններից դուրս եկած անհատ մարդիկ ունեն 162 միլիարդ դոլլար, որի առյուծի բաժինն ընկնում է սաուդցիների վրա: Բնական է, որ սաուդյան տնտեսության ողնաշարը մնում է նավթը: Սակայն...

Սաուդյան Արաբիայում կա նաեւ ոսկի: 1992 թվականին երկիրն արտադրեց այնքան ոսկի, որ մտավ աշխարհում այդ մետաղն արտադրողների տասնյակի մեջ:

Սաուդյան Արաբիայում շարունակվող շինարարական եռուզեռն առաջացրեց ցեմենտի հսկայական պահանջարկ: Այստեղ տարեկան օգտագործվում է 1,3 միլիոն տոննա ցեմենտ: Երկու տարի նախատեսվում է գործարկել մի նոր գործարանի շինարարություն:

Եւ ահա մի զարմանալի փաստ: Մի անգամ թագավոր Ֆահդը ոչ առանց հպարտության նկատեց, որ Էր-Ռիադի օդանավակայանից շաբաթը երկու անգամ ծաղիկներով բեռնված ինքնաթիռներ են ուղարկվում դեպի... Հոլանդիա՝ Եվրոպայի «ամենածաղկային» երկիրը:

Երկրի ագրարային հատվածը մի քանի տարում հսկայական թռիչք կատարեց: 1991 թվականին արտադրվեց 4 միլիոն տոննա ցորեն մեկ միլիոն պահանջարկի դեպքում: Ցորենի ավելցուկը արտահանվում է Չինաստան եւ Պակիստան, Ինդոնեզիա եւ Հորդանան: Թագավորությունը լիովին ապահովում է իր 12,3 միլիոնանոց բնակչությանը եւ 4,5 միլիոն օտարերկրացիներին սննդամթերքով: Վերջերս Լոնդոնում հրատարակվող «Ալ-Հայաթ» սաուդյան թերթը հաղորդեց, որ Սաուդյան Արաբիայում հայտնաբերվել է բոքսիտի խոշոր (մոտ 94 միլիոն տոննա) հանքավայր: Ալյումինի պարունակությունը կազմում է 57 տոկոս: Թագավորությունում ալյումինի գործարաններ չկան, սակայն կան հարեւան երկրներում: Կարելի է պատկերացնել, թե սաուդցիները ինչ հսկայական շահ կունենան, երբ անցնեն իրենց բոքսիտի մշակմանը:

Երկրում հետախուզված ֆոսֆորի պաշարները գնահատվում են 100 միլիոն տոննա, սակայն սաուդյան փորձագետներն այդ թիվը են բերում 213 միլիոն տոննա: Արաբական անապատներում հայտնաբերվել են նաեւ ցինկի եւ պղնձի խոշոր պաշարներ:

Business ol

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Թուրքմենստանը մտադիր է ձգտականացնել տնտեսական օրենսդրությունը

Հոկտեմբերի 1-2-ին նախատեսված Թուրքմենստանի խորհրդարանի նստաշրջանում նախատեսվում է ընդունել մի շարք օրենքներ, որոնք պետք է որ նպաստեն արտասահմանյան և տեղի գործարարների գործունեությանը: Մասնավորապես կընդունվի «Արտասահմանյան կոնցեսիաների մասին» օրենքը, որը նախատեսում է 5-ից 40 տարով հողահատկացումների երաշխիքներ, այդ թվում՝ օգտակար հանածոների շահագործման, զբոսաշրջիկների սպասարկման, արդյունաբերական ձեռնարկությունների շինարարության իրավունքով: «Սեփականության մասին» օրենքի նախագիծը բացառում է արտասահմանցիներին հողի մասնավոր վաճառքի հնարավորությունը: Նախատեսվում է նաև «Ձեռնարկությունների մասին» օրենքը, որը ընկերությունների ստեղծման կարգը հստակեցնելու իրավունք է վերապահում: «Գրաֆի մասին» օրենքը նախատեսում է բանկից վարկ վերցնելիս ոչ ռուսական ունեցվածքային գրավի համակարգ: Նստաշրջանը նախատեսում է նաև մի շարք այլ գործող օրենքների լրամշակում: Տնտեսական օրենքներից բացի, նախատեսվում է ընդունել նաև մի շարք սոցիալական և ռազմական բնույթի օրենքներ: Նստաշրջանի ընթացքում կներկայացվեն մոտ 40 հարցեր:

ՆՏ

ԱՄՆ առեւտրի նախարարը կաշառակե՞ր

Բիզնեսը պաշտոնանկ առեւտրի նախարար Ռոնալդ Բրաունին այն մեղադրանքներից, թե վերջինս 700 հազար դոլար կաշառք է ստացել Վիետնամի դեմ առեւտրական էմբարգոն հանելուն օգնելու համար: Կոնգրեսականները հանդիպում են պահանջել հատուկ դատախազի հետ, որը հենում էր վիետնամցի մի բիզնեսմենի կողմից տրված ցուցմունքների այս դեպքի առնչությամբ:

Ուկրաինան կրճատում է ներմուծումը

Տնտեսության կայունացման, ներմուծման և արտահանման միջեւ անհավասարակշռության վերացման նպատակով Ուկրաինան կրճատում է իր ներմուծումը: Դա արվում է առաջին հերթին Ռուսաստանի հետ տնտեսական հարաբերությունները կարգավորելու նպատակով: Նախնական հաշվարկները, որոնք ներկայացվել են էկոնոմիկայի նախարարության մասնագետների կողմից, ակնհայտ չեն: Հաջորդ տարի բացասական սալդոն կկազմի 13 միլիարդ դոլար: Ըստ երեւույթին, այդ պատճառով Ուկրաինան հաջորդ տարի կկրճատի մեքենաշինության և համակարգչային արտադրության համար անհրաժեշտ սարքավորումների, մետաղաշինության, էլեկտրատեխնիկայի ներմուծումը:

ԱՐԱԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

500 հազար ռուբլու կաշառք Մոսկվայում

500 հազար ռուբլու կաշառք ընդունելու ժամանակ ձերբակալվել է Մոսկվայի կառավարության գնային քաղաքականության վարչության գների պետական հսկողության բաժնի պետ Ի. Զիբուսովը: Գործողությունն իրականացրել են Ռուսաստանի ՆԳ տնտեսական հանցագործությունների գլխավոր վարչության աշխատակիցները և մոսկովյան խուզարկուները: Ինչպես ԻՏԱՌ-ին հաղորդել են լրատվական աղբյուրները, կաշառքը տրվել է կոմերցիոն հանձնաժողովներից մեկի կողմից ներկայացուցչի առեւտրի և գնագոյացման կանոնների խախտման համար պատժամիջոցների չկիրառման նպատակով: Զիբուսովի բնակարանում խուզարկության հետեւանքով հայտնաբերվել է բնական մորթուց 24 գլխարկ, 70 զույգ արտասահմանյան կոշիկ, ոսկյա, արծաթյա իրերից զարդեր, սառցարան 1 միլ. ռուբլու ընդհանուր գումարով: Զիբուսովի ձերբակալման և ներկայացված մեղադրանքի ընթացքը պետք է որոշի Կենտրոնական շրջանի դատախազը:

ԻՏ

Մշակույթ

«Խնդիրը պահանջում է իմանալ»

Այս ոչ հաջորդ անվանման ներքո Վահրամ Մարտիրոսյանի հեղինակած ու բեմադրած պիեսը, որը վերջերս եկավ խաղացնելու հետուստատեսային բեմադրությունների և բեմադրիչների նոր անվանացանկը: Ճշտենք, որ այդ ոչ հաջորդ անվանման ուղղակի մեջբերում է բժշկականության դասագրքից, որտեղից և վերցված են պիեսի հերոսները, որոնք բոլորը դուրս են եկել «Ա» կեսից ու, վաղուց մոռացած իրենց խնդիրների պայմանները, անդադար գնում են դեպի «Բ» կես:

Այս ճանապարհը հոգեւորի նպատակների մարմնացումն է: Ու հերոսները պատահականների ու պահնորդների հակադրությամբ, անմոռանալ անում են այն, ինչ խնդիրներն իրենցից պահանջում են, գնահատվում են ինչ-որ ներհնարավորական կոմիկսի տոնաձևերով: Այստեղ չի կարելի հոլովել անփոփոխ մեծության դասագրքի հեղինակների անունները՝ հակառակ դեպքերում պիեսի խոսքերը: Ու երբ ռեժիսորագիտությանը են անցնում՝ հրահանգին հնազանդ պիեսի ձևերի փոփոխությունը, ժամանակն երբ ճանապարհի այդ հատվածում ընկեր է հայտարարված...

Ճանաչ է, չէ՞: Ընդամենը զարգացրված «մեր ոչ վաղ անցյալի» իրականությունն է: Ու զույգ խորհրդանիշների լեզուն արդեն հնացած թվա, իսկ պիեսը իր հիմնական էությամբ ժամանակավոր: Սակայն երբ մի անդրադառնալեցնի հուշով այն բեմադրվեր 1987-ին, երբ գրվել էր՝ միգուցե ունենար իր առավելագույն հնչեղությունն ու ազդեցությունը: Բանզի Խորհրդային Միության ոչ ևս լինելով, հակախորհրդային անուն բան սկսեց կորցնել իր զուտ հմայքը: «Պիեսը վրիպեց իր փոքր ժամանակից, բայց կա նաև մեծ ժամանակ, որի մեջ ոչինչ չի կարող խանգարել իր տեղը գրավելուն... երբ այդ տեղն ունի» (այդ ու հետագա մեջբերումները Վահրամ Մարտիրոսյանի հետ զրույցից են):

Ու 1989-ին նաև գեղարվեստական առումով ճշտված պիեսը պարծում արդեն ոչ խորհրդային մի անդրադարձություն: Դարձավ նոր համայնք գրված մի զարդ անհուսի և դեսպոտիզմի հարաբերությունների մասին: «Նույնիսկ ոչ ամբողջատիրական պետությունն է ձգտում իր ուզած վիճակը պարտադրում: Ու դրա պատկան անհեռանկարությունը կլինի, որը մեր նոր պետության պարագայում առկա է»:

Պիեսի հերոսը Հեսիոտն է (Հայրության Մովսիսյան): Դասագրքի խնդիրների մյուս անձերյան հերոսների համեմատ սա պակաս գրքային է ու մարդկային, սակայն գեղամարտ զգայությամբ չի պահպանում: Նա ուղղակի պիեսի անընդհատ հայի «Ա» կեսից «Բ» կես տանող ճանապարհով, «ու այդ անվերջ ճամփով է պայմանավորված հասարակության ու պետության հիմնական անիմաստ պահելու գործառույթը»: Հավերժական Հեսիոտը նույն խնդիր դասագրքի Արքայորդին է՝ սկզբում երբ բացեց՝ Պակի խիստ խելացի գործող մի պաշտոնյա: Այս նույնացումը պատահական ու անբնական չէ, բանտության և այն հանգամանքների վրա է հիմնված ամբողջատիրական պետությունը:

Պիեսի երկրորդ մասն այնուամենայնիվ արդիական է: Ինչ-ինչ իրամայականներով Հեսիոտը ուժով հարկադրում ու տարալում է դեպի ամրացված «Բ» կեսը: Մյուս հերոսներն նկարագրում են, որ այդ երեւութական նպատակակետին պարտադրված ճաշից ազատվել են ու սկսվում է... Ընտիրի հնչյունների ներքո բարձրացված բռունցքներ: «Վարդը արտոսում է միջավայրը», խուսափողի մոտ գնացքն է (Ռուբեն Կարապետյան), «Դե-դոն փակել, դե-դոն փակել»... Գահընկեց պահապանը (Արթուր Նալբանդյան) ավելի լավ վանկավորվող կարգախոսը է առաջարկում՝ «վաճկիր չկա, վաճկիր չկա»: Զբոսաշրջիկը (Ստեփան Ղազանչյան), որ զարմանում է՝ «ինչո՞ւ բոլորը կրոնան», լռանկարում է սայն պատմական պահը և վերադառնում իր երկիրը «ճանի մը դոլլար շահելու»...

Պահապանին ջերմորեն ընորհակալություն կհայտնեն երկարատեւ ծառայության համար ու... հոգեբուժարան կտանեն («գիժ է եղել, չենք իմացել»): Հոգեբուժարանում կհայտնվեն նաև բժշկության ազատությունից խելագարներ, հերոսիկները ու հերոսուհին՝ ընկալելի հակառակ ճանապարհ ազդիկը (Արմենուհի Գեղամյան): «Շրջանի շնշափողների բազմությունը» անվանացանկին (Գագիկ Ավետիսյան), որը անտեսել պիեսի «շնշափեր», դրսար ու տեղ հասցներ, բայց բացահայտվում է՝ կփոխեն: Կփոխվեն նաև անունները, պահնորդն այսուհետ կանվանվի պահապանիչ... Ոչինչ չի փոխվի այսինքն. «Եւ դեռ մի բան կլ կվաստակի», արձանագրում է փոստատարը (Մովսես Ստեփանյան): Այս արտահայտությունը ես առանձնացնում եմ որպես շատ ցավալի ու խիստ հոգեհարազատ ավարտ: Բայց փոստատարը չէ այն հերոսը, որն արտահայտում է հեղինակի մտահղացումները:

«Բ» կեսի տեղը չպիտի դատարկ մնա: Կամ մարդիկ պիտի այնքան հասուն լինեն, որ հասկանան, թե ինչի համար են գոհաբերվում եւ կամ թե պետությունը պիտի սահմանային վիճակներում բացահայտի այդ նպատակը. «Այսօր այդպիսի տարօրինակ վիճակ է: Արցախում ու Հայաստանի սահմաններում պատերազմ ենք մղում, բայց համարյա չի ասվում, որ մեր կրած զրկանքները հանուն Արցախի ու Հայաստանի սահմանների են: Մինչդեռ հիմերը պաշտպանական զգալի ծախսերն առկա են»:

...Նման ստեղծագործությունները, երբ իրենց ժամանակի շավղից դուրս սայթաքած չեն, զույգ թե հեղափոխությունների սկիզբ դառնան: Իսկ այս դեպքում, «Խնդիրը պահանջում է իմանալ» պիեսը հեղափոխության վերջը ներկայացրեց՝ արժեքների առաջացրած պատրանքը, որն անխուսափելիորեն հաջորդում է բոլոր հեղափոխություններին:

ԱՆՆԱ ԽԱՐԱՅԵԼՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԱՆ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒԺԵՂԱԳՈՒՅՆՆԵՐԻՑ Է

Բասկետբոլի կանանց Ֆրանսիայի առաջին դիվիզիոնի առաջնություն

3-րդ տուր

«Վալանսիեն Օրչի» - «Տարբ»՝ 80-97

«Էվր» - «Միրամաս»՝ 98-79

«Ստրասբուրգ» - «Բուրժ»՝ 69-81

«Նիս» - «Սենտ-Լոռան»՝ 78-70

«Շալլ» - «Բիլյոռեն»՝ 71-58

«Ռեանն» - «Մոնպելյե»՝ 73-70

«Սենտ-Լոռան» թիմը, որտեղ հանդես են գալիս մեր աղջիկները, նորից անընդմեջ պարտությունը կրեց, սակայն այս անգամ «Նիսի» հետ արտագնա խաղում մրցակիցը ծայրահեղ ճանաչված չէր: Առաջին կեսից հետո խաղամրցամարտի ամբողջ առավելությունն ընդամենը 3 միավորի տարբերությամբ: Իսկ վերջում բախտը ժպտաց հյուրընկալողներին, որոնք կարողացան այն միավորի տարբերությամբ: Սակայն պետք է նշել, որ հերթական անգամ խաղային հանգույց դարձավ Ալեքսանդրովան, որն անհատապես էր և վաստակեց 32 միավոր: Դա տարի երկրորդ ցուցանիշն է: Լավագույն արդյունքը պատկանում է Ֆրանսիայի հավաքականի առաջատար խաղացող Սանթոսիկյանին, որը հանդես է գալիս «Էվր» թիմի կազմում և «Միրամասի» հետ հաղթանակ խաղում վաստակել է 33 միավոր: Ընդհանուր առմամբ այս բասկետբոլիստուհին թե՛ անցյալ տարի, և թե՛ հիմա Ֆրանսիայի առաջնությունների ամենառմբարկուներից խաղացողն է: Երկրորդ տուրից հետո Ալեքսանդրովա-Բոչարովան առաջնության գրանցված 9-րդ տեղում էր, բայց «Նիսի» հետ խաղից հետո միավորաբաշխով առաջ անցավ 4-րդ տեղ:

Սա երեք տուրից հետո Ֆրանսիայի առաջնության ամենառմբարկու խաղացողները.

1. Օդիլե Սանտանիկեր (183 սմ., 27 տարեկան)-90 միավոր

2. Աննա Ալխարան («Տարբ», 177 սմ., 25 տ., ԱՄՆ)-72

3. Եկատերինա Ալլեյեն («Միրամաս», 182 սմ., 31 տ., Ռուսաստան)-70

4. Լյուդմիլա Ալեքսանդրովա-Բոչարովա (176 սմ., 32 տ., ՀՀ)-68

«Նիսի» հետ խաղում վաստակել է մեր հավաքականի Ալեքսանդրովան, որը վաստակել է 17 միավոր: Առաջին կեսում Մարինեն վաստակել է 17 միավոր ու առաջին կեսում ու երկրորդ կեսում: Սակայն երեկ «Սենտ-Լոռանի» թիմը 12 միավոր: Սակայն հաջորդ խաղերում, որոնք կանցկացվեն նոր ժամանակացույցով, այլ նշանավոր խաղացողների ներկայությամբ՝ կհանդիպեն մի քանի խաղում, որոնց հնարավոր է, որ ուղիղ հաղթանակներ մեր աղջիկները: Բոլոր անգամ առաջնորդություն ունեցող Ֆրանսիայում լավագույն մրցանակի արժանացողը (195 սմ., 27 տ.), որը միավորը վաստակել է 22 միավոր և Կարինե վաստակեց 17 միավոր (193 սմ., 24 տ., 17 միավոր) Վեր-Դրանի:

Երկրորդ անգամ Սեմենիչը Յանկովյան: Ֆրանսիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ժան Պիեռ Բուլոնյեն էր ասել, որ իր թիմում խաղում են հազարացի երեք բասկետբոլիստներ՝ Կարինե Սուլտանյանը (170 սմ., 23 տարեկան) և 17-ամյա Օդրի Սաանիկյանը (168 սմ.): Սուլտանյանը մասնակցել է ամբողջ խաղին և վաստակել 10 միավոր, բայց ինչպես կատակով նշում է Ալեքսիս, «ամբողջ հանդիպման ընթացքում Կարինեն ոչ մի անգամ գնդակը չի բացել, որ իր կնոջ, հայերեն գիտի, թե ոչ»:

Ֆրանսիայի առաջնության աղյուսակը հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ

	Մ	Խ	Հ	Պ
1. Տարբ	6	3	3	0
2. Ռեանն	6	3	3	0
3. Վալանսիեն	5	3	2	1
4. Բուրժ	5	3	2	1
5. Էվր	5	3	2	1
6. Շալլ	5	3	2	1
7. Միրամաս	5	3	2	1
8. Բիլյոռեն	4	3	1	2
9. Նիս	4	3	1	2
10. Սենտ-Լոռան	3	3	0	3
11. Ստրասբուրգ	3	3	0	3
12. Մոնպելյե	3	3	0	3

ԱՐԱՄԻՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆ

Փարիզ

«Մարսել»-«Մեսց» հանդիպումը կիսատ մնաց

Մեր թղթակից ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՅԱՆԸ Ֆրանսիայից հաղորդում է.

Ֆրանսիական առակն ասում է, որ «դժբախտությունը մենակ չի գալիս»: Այս ասածվածքն այսօր լիովին վերաբերում է Մարսելի «Օլիմպիկ» թիմին, որը ՈՒԵՖԱ-ի կողմից զրկվելով եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունից, այսօր դարձել է սեւ ոչխար, որին պետք է անպայման մորթել: Այս անգամ «Օլիմպիկի» դժբախտությունը կապված էր Ֆրանսիայի առաջին դիվիզիոնի առաջնության 10-րդ տուրի հանդիպման հետ, որը տեղի էր ունենում Մարսելում:

«Մեսցի» հետ խաղը 85-րդ րոպեին կիսատ մնաց: «Օլիմպիկը» մինչ այդ աղյուսակը գլխավորողներից մեկն էր, եւ նրա հաղթանակը սեփական հարկի տակ կասկած չէր հարուցում: Սակայն նրա ճանապարհի վրա, երեւում է, խառ զգեց հանդիպման Անտոն անունով մրցավարը, որը կյանքում զբաղվում է դատախազական խնդիրներով:

Այս տարօրինակ մրցավարը համարձակվեց դաշտից հեռացնել «Օլիմպիկի» միանգամից երկու առաջատար խաղացողների՝ դարպասապահ Ֆաբիեն Բարտեզին եւ Բազիլ Բոլիին: Զարմանալին այն էր, որ երբ 43-րդ րոպեին Բարտեզն իր տուգանային հրապարակում ընդառաջ դուրս գալով «Մեսցի» հարձակվող Սեբեն, նրան տապալեց, մրցավարը նշանակեց 11 մետրանոց հարված, եւ դարպասապահին հեռացրեց դաշտից, ինչը կանոնների հակառակ էր ըստ ՖԻՖԱ-ի նոր մրցակարգի: Ինչպես տեղեկացրել է մեր մրցավարներից Սլավա Ղազարյանը, որը մասնակցել է ՖԻՖԱ-ի կողմից կազմակերպված մրցավարների միջազգային սեմինարին, նման խախտման համար մրցավարը հիմա իրավունք ունի երկու պատիժ տալ- Ս. Բ.): Մարսելի թիմը սեփական հարկի տակ պարտվում էր 0-3 հաշվով: Վաղուց այդպիսի բան չէր եղել: Եւ վրդովված բազմահազար մարզասերներ, չհանդուրժելով մրցավարի կեցվածքը, խաղադաշտ թափվեցին ճշմարտության բողոք արտահայտելու: Խնդիրը բարդացավ նրանով, որ մոլեգնած մարզասերների մի խումբ սկսեց ծեծել «Մեսցի» խաղացողներին եւ լրագրողներին: Այս «վիքարային եւ աղեսալի» արարքը շատ մեծ եւ վատ հետեւանքներ պետք է ունենա Մարսելի «Օլիմպիկի» համար, որի սկանդալային խնդիրը դեռ չի ավարտվել: ■

Պայքար մինչեւ վերջին զինվորը

Կասպարով Շորթ

11-րդ պարտիա

Շոտլանդական պարտիա

1. e4 e5 2. Ձf3 Ձc6 3. d4 ed 4. Ձ:d4 Փc5 5. Ձ:c6 Թf6 6. Թd2 dc 7. Ձc3 Փe6 8. Ձa4 Նd8 9. Փd3 Փd4 10. 0-0 Ձe7 11. c3 b5 12. cd Թ:d4 13. Թc2 Թ:a4 14. Թ:a4 ba 15. Փf2 Փc4 16. Նe1 Փb5 17. Փe3 Ձc8 18. Փc5 Ձb6 19. Նad1 Ն:d1 20. Ն:d1 a6 21. f4 Ձd7 22. Փa3 h5 23. Աf2 Նh6 24. e5 c5 25. Փf5 Նb6 26. Նd2 g6 27. Փc2 Նe6 28. Աg3 Ձb6 29. Փ:c5 Ձc4 30. Նd5 Ձ:b2 31. f5 Փc6 32. Նd2 gf 33. Աf4 Ձc4 34. Նa2 f6 35. Փ:f5 Ն:e5 36. Փd3 Փd5 37. Փd4 Ն:e2 38. Փ:e2 Աe7 39. Փ:h5 Փ:g2 40. Փd1 a3 41. h4 Փd5 42. h5 Ձe5 43. h6 Փ:a2 44. Փc5+ Աf7 45. Փc2 Փc4 46. h7 Աg7 47. Փf8+ Աh8 48. Փe7 Փd3 49. Փ:f6+ Ա:h7 50. Փ:e5 Փ:c2, ոչ-ոքի:

Հաշիվը դարձավ 8-3՝ աշխարհի չեմպիոնի օգտին:

Բաժինը վարում է ՍՄԲԱՏ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

CEMA

CENTRE DE MANAGEMENT D'ARMENIE

ՀՀ արտաքին տնտեսական կապերի պալատը եւ ֆրանսիական ԺԻԱ ընկերությունը համատեղ ստեղծել են Հայաստանի Մենեջմենտի կենտրոն՝ ՍԵՄԱ, որը գործում է 1991 թվականից: Կենտրոնի նպատակն է պատրաստել բարձրորակ մասնագետներ շուկայական տնտեսության տարբեր ոլորտներում աշխատելու համար: ՍԵՄԱ կենտրոնը նոյեմբերի 9-ից կանցկացնի մեկշաբաթյա դասընթաց «Հաշվապահություն» թեմայով:

Դասընթացն անցկացնում են ֆրանսիացի փորձառու մասնագետները՝ միաժամանակյա թարգմանությամբ: Դասընթացն ավարտողներին կտրվի համապատասխան վկայական:

Մանրամասն տեղեկություններ կարելի է ստանալ 56.51.94 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՍՑԵՆ՝ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 39
ՀՀ ԱՌԵՎՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

Saturn 92

ԱՄԵՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է ՌԵՅՍ (?) ՉՎԵՐԹ
ԵՐԵՎԱՆ-ԿԱԼԻՆԻՆԳՐԱԴ
Երթուղով

Տոմսերը վաճառվում են «Զվարթնոց» օդանավակայանի 2-րդ կոմերցիոն տոմսարկղում կամ Արշակունյաց 2, 10-րդ հարկ 1008 սենյակ հասցեով:
Տեղեկությունները 528282

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին հաճելի եւ շահավետ ճանապարհորդությունների:

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով նոյեմբերի 2-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով նոյեմբերի 8-ին եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ուղիղ չվերթ նոյեմբերի 6-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

Ձեզ սպասում է ոչ միայն հաճելի հանգիստ, այլեւ կարող եք գնումներ կատարել Հալեպի եւ Պլովդիվի առաջնակարգ խանութներից:
Ցանկացողները կարող են դիմել «Երբունի» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22, 27, 28 կամ զանգահարել 58.76.26, 56.06.35, 58.06.69, 58.63.91:

ԲՈՒԺՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԴԵՂԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ

Էքստրասենս Ա. Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ բուժում է՝ երեւանյան հիվանդություն, գիշերամիզություն, խրոնիկական տոնզիլիտ, բրոնխոսպազմեր, հայմորիտ, ֆարնգիտ, գլխացավ, գլխապտույտ, հոդացավ, նյարդային համակարգի հյուծվածություն, օրգանների ֆունկցիոնալ խանգարումներ:

Հասցեն՝ Երեւան, Սուրացանի փ. 115, Երկաթգծի հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 09:00-12:00:

հեռախոս՝ 45-60-34

Ե Վ Ա

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.
- օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
- անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով)
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա,
- մերսում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը): Հասցեն՝ Սարյան 4: Հեռ.՝ 58-21-22

NICA

INVESTMENT COMPANY

ՆԻԿԱ Ինվեստիցիոն Ընկերությունը Ձեզ համար աննախադեպ հնարավորություն է ընձեռում ներդնել գումարներ մեր ծրագրերում եւ մասնակիցը դառնալ արտադրական, գյուղատնտեսական եւ առեւտրազննման գործունեությանը:

Իր ավանդատուներին ՆԻԿԱ-ն առաջարկում է.

- ամենացածր գներով գնել ապրանքներ
- ընկերության նպատակադրված գործունեության շնորհիվ կրկնապատկել Ձեր կապիտալը:

Մինչեւ 1992 թ. թղթադրամները ընդունվում են նոր պայմաններով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ընկերության գրասենյակ:

ՆԻԿԱ-ն երաշխավորում է.

ռուբլու ավանդների դեպքում.

4 ամիս 70 %
6 ամիս 120 %
12 ամիս 330 %

տարադրամային ավանդների դեպքում.

50 % տարեկան

ՄԵՆՔ ԿԱՐԾՈՒՄ ԵՆՔ, ԴԱ ՁԵԶ ԿՀԵՏԱՔՐՔՐԻ

Մեր հասցեն Երեւան Սայաթ-Նովա 7 (Օպերայի դիմաց) Հեռ. 56-79-46

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՎԱՆԴՆԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՈՒՄ Է՝

3 ամսվա համար 45%
6 ամսվա համար 100%
1 տարվա համար 300%

Ոչ փոքր գումարների դեպքում կատարվում է ամենամսյա վճարումներ:
«Նոյ» բանկը տրամադրում է կանխիկ վարկեր:

ԴԻՄԵՑԵՔ

«Նոյ» բանկ՝ կայուն դիվիդենտներ, նվազագույն ռիսկ

«Անի» հյուրանոց 507, 514 սենյակներ հեռ 59-45-14, 56-49-30
Չեխովի-23, հեռ. 46-25-27, Հանրապետության-67, հեռ. 56-51-07

Աշխատանքային ժամեր՝ ամեն օր 10:00-16:00
Բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

Նոյեմբերի 5-ին տեղի կունենա թավջութակի երաժշտության երեկո: Հանդես կգան ՀՀ վաստակավոր արտիստ, ՀՀ պետական մրցանակի դափնեկիր, միջազգային մրցույթի դիպլոմանտ թավջութակահար Ֆելիքս Սիմոնյանը եւ ՀՀ վաստակավոր արտիստ, համամիութենական փառատոնի դափնեկիր, դաշնակահար Վիլլի Սարգսյանը: Ծրագիրն ընդգրկում է գերմանա-ավստրիական ռոմանտիզմի լավագույն գործերից Բեթհովենի թավջութակի եւ դաշնամուրի համար գրված թիվ 5 սոնատը եւ Շուբերտի «Արպեջիոնե» սոնատը (գրվել է վիեննացի վարպետ Յո. Գ. Շտաուֆերի հայտնագործած թավջութակաձեւ «արպեջիոնե» գործիքի համար, որը ներկայումս դուրս է եկել գործածությունից): Թավջութակի գրականության ֆրանսիական քնքը ներկայացնում է Սեզար Ֆրանկի Սոնատը (կոմպոզիտորի հոյակապ ջութակի սոնատի հեղինակային փոխադրությունը թավջութակի համար) եւ Կլոդ Դեբյուսիի իմպրեսիոնիստական գույներով հագեցած Սոնատը: Ֆելիքս Սիմոնյանի ստեղծագործություններից կհնչի Էլեգիական ռոնդոն:

Նոյեմբերի 7-ին Հայաստանի կամերային նվագախմբի համերգը՝ ՌՈՒԲԵՆ ԱՀԱՐՈՆՅԱՆԻ ղեկավարությամբ:

Համերգների սկիզբը՝ ժ. 18-ին:
Տոմսերը վաճառվում են

Հանուն Աստծո

Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատանը հարկավոր է վարձակալական հիմունքներով մեկ սեփական բնակարան հետեւյալ պայմաններով.
1. Առնվազն 4 ննջասենյակ
2. Հյուրասենյակ
3. Ավտոտնակ
4. Կենտրոնական ջեռուցում
5. Ծառաստանով բակ (տնամերձ հողատարածք)

Առաջարկողները կարող են կապվել 52-98-30 հեռախոսահամարով:

ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սիրով հրավիրում ենք ձեզ մասնակցելու ծանոթության հանդեսին, ուր առիթ կունենաք առնչվելու հայ ժամանակակից արվեստի երեք ճյուղերին՝ կերպարվեստ, գրականություն, երաժշտություն:
Ծրագրում ԽԱՉԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ գրաֆիկական եւ գեղանկարչական աշխատանքների ցուցահանդես, ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆԻ «Հուր-հուր Մեծ թիթեռի պատմությունը» նորընծա գրքի ներկայացումը: Կամերային երաժշտության համերգ: Դիրիժոր ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆ: Մենակատարներ ԱՎԵՏԻՍ ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ, ՄԵՂԵԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ, ԷԴՈՒԱՐԴ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, ԼԵՎՈՆ ՕՀԱՆՅԱՆ
Ձեզ սպասվում է հաճելի ժամանց:
Նոյեմբերի 7-ին, ժամը 16-ին, Կամերային երաժշտության տուն: Մուտքն ազատ է:

4x100 վիճակախաղի առաջին խաղարկության արդյունքը

1 նոյեմբերի 1993 թ. Շահել է 648 թիվը:
Եզրափակիչ փուլը 14 նոյեմբերի 1993 թ. Երեւան, Ազատության հրապարակ, ժ. 12-ից 15-ը:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԷՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային ապահովումը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ռեկլամի ձեւավորման եւ պատրաստման հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԱՅԱՆ

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 38000. Թողարկ 1605 Ստորագրված է տպագրության 1. 10. 1993

digitised by A.R.A.R.@